ԺԳ. ՏԱՐԻ 3582 (Ն. Տ.) 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1896 — 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1896 — 19 ՇԱՊԱՆ 1313 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԷՋ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزته‌سی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ մօտիս Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դաւանաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ զուրկ եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռեւեալ տան տպագրական խմբագրութեամբ տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

Ազգ. Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան համար հանգստեան թոշակի Մնտուկի մը հաստատման որոշումը, զոր տուաւ Վարչութիւնն իր նախորդ նիստերէն մէկուն մէջ, թէեւ ուղղակի հանրութեան հետ առնչութիւն չունի, բայց կը հետաքրքրութիւնը անով՝ իբրեւ հեռանկատ ու հոգատար անօրինութիւն մը որուն գործադրումը և յարատեւութիւնը պիտի ապահովեն մեր կեդրոնին աշխատաւորներուն ծերութեան կամ հիւանդութեան օրերը։ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւն ըսելով, թէեւ մեծ թիւ մը չենք ունենար աչքի առնելու, սակայն նոյն իսկ այդ պատճառով աւելի կը գնահատուի անոնց արժանիքը։ Դիւանապետներէն սկսելով մինչեւ բարպաններ՝ այն տեսակ եռանդ մը ու անձնուիրութիւն մը կը դնեն իրենց աշխատելու եղանակին մէջ որ չի կրնար բաղդատուիլ ուրիշ ոչ մի և է ազգային պաշտօնեաներու գործունէութեան եղանակին հետ։ Հոն, փորձառութեան կը միանայ հոգածու սիրտ մը և իւրաքանչիւրին իրենց կրօնական պետին նկատմամբ ունեցած յարգանքին՝ գործագին զգացում մը։ Հայրական իշխանութեան սը մեղմութիւնը չի տկարացուներ զանոնք, ընդհակառակը կը քաջալերէ. սեկ ընտանիքի մը անդամներուն պէս կը վարեն ու կը մշակեն անոնք իրենց յանձնուած ճիւղը, համբերատար ոգով ու մանրակրկիտ խնամքով, իբրեւ իրենց անձին գործը նկատելով։ Եւ յեսոյ ժողով և ժողովական կը փոխուին, բայց դիւանները կը մնան. անոնք կենդանի պատմութիւնն են վարչական բովէն անցած թղթակցութիւններուն, տրուած որոշումներուն, դիւանապետներու և քարտուղարներու յիշողութիւնը և խորհրդապահութիւնը նոյնքան օգտակար կըլլան որքան անոնց հմտութիւնն ու գրիչը։

Այս և ուրիշ շատ մը տեսակէտներով՝ հաճութեամբ իմացուեցաւ հանգստեան թոշակի Մնտուկի մը հաստատման որոշումը։ տարեկոյս չիկայ որ անոր գործադրութիւնը ճշդող կանոնադիր մը պատրաստուած է կամ պիտի պատրաստուի, այն տեսակ հիման մը վրայ որ իւրաքանչիւր պաշտօնեայ՝ առանց նեղուելու իր տնտեսական վարդրուելիք թեթեւ զեղչէն, ապահովութիւն ունենայ թէ աշխատութեան ոլոր չըլլանէ մը ետք, իր հանգիստը չի պիտի խանգարուի նիւթական նեղութիւններու պատճառաւ։ Գրչի վաստակաւորներ են, մեծագոյն մասամբ, Պատրիարքարանի պաշտօնեաներն ալ, և մեր բոլոր գրչի վաստակաւորներուն պէս՝ հեղինակ, հրապարակագիր, ուսուցիչ, թարգմանիչ, նիւթական փայլուն կացութեան մը մէջ չէ որ կը գրանեն իրենց յոգնական աշխատութեան վարձքը։ շատ իսկ է, եթէ ծերութեան կամ հիւանդութեան օրերու համար հանգիստ մը ապահովեն իրենց։ Այս բաղդը չունեցողներէն էր բազմաչնաստուսուցիչ մը որ, — ինչպէս կը նկարագրեր մեր կրօնական աշխատակիցը՝ անոր մահուան վրայ գրելու առթիւ, — հիւանդութեան անկողնին մէջէն նամակով մը կը թախանձէր իր բարեկամներուն որ թաղական խորհուրդէ մը ունեցած փոքր պահանջը գանձելով իրեն հացուընեն, բժիշկի, դեղի ու սնունդի ծախքերու համար։ Քանիներ կան Լոմբարդիան պէս որոնք, թաղէ թաղ, դպրոցէ դպրոց, տասը-քսան տարի սերունդներ կրթելէ, դասագիրքեր պատրաստելէ, լրագիրներու աշխատակցելէ ետք, յանկարծ ամայացած կը դտնեն իրենց շուրջը և յուսահատօրէն կը սպասեն ամականներու պահանջքի մը որ չի գանձուիր։ Այդ մանկավարժին տխուր վախճանը դուցէ դրդիռ ըլլայ մեր կրթական վարիչ մարմնին ուշադրութիւնը դարձնելու համար ազգ. ուսուցիչներուն յատուկ հանգստեան թոշակի Մնտուկի մը հաստատման ծրագրին վրայ որու մասին գրուեցաւ ու խորհուեցաւ երբեմն։

Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան նկատմամբ Վարչութեան կողմէ եղած տնօրինութիւնը կընայ իբր նախաշաւիղ և օրինակ ծառայել համանման կանխահոգութիւն մը ունենալու նաև ուսուցչական դասուն նկատմամբ, որ Ուսումնական Խորհուրդին իրաւասութեան կը պատկանի, կամ աւելի ճիշդը՝ պարտականութեան։

Ս.

ԱՌԱՋԱՒՈՐՔ

Մեզի և մեր Եկեղեցւոյն սեփական ամենէն առաջին շաբաթապաքն է։ Պատմական դարաւոր յիշատակներով լեցուն նեռանձնութեան այդ օրերը՝ Լուսաւորչի մեծ գործին թուականը կը նշանակեն։ Նախնիք իրապէս պատկառոտ էին և աւելի չերմեռանդութեամբ կը յարգէին Առաջաւորաց հաստատութիւնը։

Քրիստոնէութիւնը մեր հոգեւոր բարձրացումին ոյժն եղաւ. Լուսաւորչի աշխատանքը այդ կրօնական ընդարձակութեան մէջ փայլն է մեր կրօնական կեանքին. իսկ Առաջաւորք այդ երկուքին առաջին օրերը կընդգրկէ դարաւոր հնութեան մը մէջ։ Մեր եկեղեցւոյ առաջին կազմակերպութեան՝ պարզութեան ժամանակին՝ ամենէն պարզ սկզբնաւորութիւնն է այդ իրր պաք։ Նշանակութիւնը իրապէս նուիրական է։

Այդ ի՜նչ սրբութեան օրեր անկեղծ հաւատացեալներուն համար, երկիւղածութիւնը միացած աւանդական յիշատակին հետ, ամբողջ հինգ օրեր սովորականէն տարբեր քան մը կը տիրէ անոնց կենցաղին վրայ, որք գիտեն մխիթարուիլ իրենց համոզումին, իրենց հաւատքին ոյժերով։

Մեր կրօնական բարքերուն մէջ սխալի երեւոյթ մ'ունի Առաջաւորաց պաքը. ծեր և պառաւ, կուսանք, յատուկ հրճուանք մը կը զգան այդ օրերուն։ Վերջինները մանա՛ւանդ սիրոյ կապերը ամրացնելու համար գրական պարանը, հինգ հարիւր երեսուն հինգհազար միլիոն մեսգան միլիոնայուրեամբ, հինգ միլիոն ֆրանքի ծախք մը կը պահանջէր։ Պ. Սիրուս Ֆիլտ իր անձնական քսակէն տուած էր այս գումարին կէսը։ Բայց ստակը կը բաւէր։ Անյաղթելի արգելքներու չպիտի բախէին ձեռնարկուները։ Եկեղեցական բարդի մը կոստանքը ուժ պիտի ունենա՞ր այդքան մեծ միջոց մը անցնելու ծովերուն մէջէն։

Ահա թէ ինչպէս գործի ձեռնարկուեցաւ։ Ամերիկա և Անգլիա իրենց միջեւ բաժնեցին զայն։ Պարանին կէսը բեռցուեցաւ Ակամէնոնի վրայ, որուն հրամատարն էր Սըր Ռոպինսըն, իր վարելիք գործին նկատմամբ խանդավառութեամբ լեցուն. միւս մասը բեռցուեցաւ ամերիկեան Նեկարա փրենկարի վրայ։ Ազատնաւի այս խուզարկուներուն հաւատքը որքան ալ մեծ ըլլար, չէին կրնար յուսալ որ առաջին անգամէն պիտի յաջողէին։ Դիտէին թէ իրենց աշխատութիւնները տաժանելի եւ դժուար պիտի ըլլային։

—Առաջին անգամ մը չյաջողիլը, ըսաւ Լորտ Բարլայ՝ Ակամէնոնի մեկնումը ողջունած պահուն, վերջնական յաջողութեան օրէնքն ու պայմանն է։ Բայց ես վստահ եմ, պիտի յաջողին։

Պարանն առաջին անգամ ջուրին մէջ մարճուելուն դէպք մը պատահեցաւ. խզուեցաւ, բայց նորոգեցին։ Երկու օր ետքը նորէն ըրին, և անանկ դժբախտ պարագաներու մէջ որ յաջողութիւն անհնարին էր։ Հարկ եղաւ Անգլիա դառնալ։ Բայց երկար շտեւեց այս։ Ռոպինսըն հրամատարը ուրիշ դրութիւն մը յղացած էր, որուն համեմատ Ակամէնոնը և Նեկարան այս անգամ իրարու հանդիպեցան Ադրանտանի մէջտեղ։ Պարանը կցուեցաւ և իւրաքանչիւր նաւ սկսաւ քաշել իր ունեցած մասը, մէկը դէպ Իզլանտա երթալով, միւսը դէպ ի Թէզ-նէօվ։

Երեւակայեցէք գործողութեանց դժուարութիւնները՝ Ակամէնոնի հրամատարին տեղեկագիրներէն, որք սակայն կ'ամփոփուին. քանի մը քիլոմէթր անդին, պարանը զոր կը կրէր Նեկարա, խզուեցաւ. նաւերը նորէն իրարու մօտեցան, երկրորդ յաջողումի մը կատարեցին ու դարձեալ ճամբայ ելան։ Մերթ թելին հզորդակցութիւնն ստուգելու համար, մէկ նաւէն միւսը հեռագիր մը կը ղրկուէր։ Վախնան քիլոմէթր անդին, կը դիտուի որ երեքարական բարդին հոսանքը այլ ևս չանցնիր։ Նաւերը նորէն իրարու կը միանան, կը փնտռուի պակասութիւն ունեցող տեղը, պարանը կը նորոգուի և վերըստին անսահման պարանը թող կը տրուի։ Այս անգամ ամէն բան լաւ կերթայ. աւելի քան երկու հարիւր քիլոմէթր կը յառաջանանք, յեսոյ անգամ մը ևս հոսանքը կը դադրի անցնելէ։ Պարանը խզուած էր։»

Նորէն ստիպուեցան նաւահանգիստ դառնալ։ Մեծ քանակութեամբ պարան կորսուած կը մնար ծովուն խորը։ Ուրիշներ պիտի վճռէին։ Երկու նաւերը ամիս մը ետքը ժամադիր եղան իրարու։

Աւելի փորձառութիւն ձեռք բերուած էր, և հակառակ իր ձախողումներուն, Ռոպինսըն հրամատարը ամեն առիթէ աւելի վստահութիւն ունէր։ Այն մարդերէն էր որոնք բանէ մը չեն վհատիր։

Ակամէնոն նորէն ճամբայ ելաւ, ու Նեկարային միացաւ։ Նոյն միջադէպերը կրկնուեցան, այլ նուազ ծանր։ Վերջապէս, շատ դժուարութիւններէ յետոյ, գործողութիւնը կատարեալ ապէս յաջողեցաւ։ Երեւակայել նուազները յուզումը։

1858 օգոստոս 18 ը պատմական թուական է։ Այդ օրն էր որ առաջին հեռագիրն անցաւ ընդ մէջ Եւրոպիոյ և Ամերիկայի։ Պ. Սիրուս Ֆիլտ քաշեց զայն. «Հին ու նոր աշխարհները միացան հեռագրական հաղորդակցութեամբ մը։ Փա՞ռք Աստուծոյ, խաղաղութի՞ւն մարդկան։»

Վիքթորիա թագուհին պատասխանեց։ Ռոպինսըն հրամատարը կը կարծէր թէ լիապէս պիտի կրնար վայելել իր յաջողութիւնը։ Բայց դեռ չէր վերջացած իր տաժանանքը։ Տասն օր ետք հաղորդակցութիւնները մէկէնիմէկ ընդհատուեցան։ Կարեւոր բարեկարգումներ կը պահանջէին պարաններէ։ Նոր հետազօտութիւններ, նոր աշխատութիւններ։ Իսկապէս 1866 ին էր որ հեռագրական հաղորդակցութիւնները ապահովուեցան Ամերիկայի ու Եւրոպայի միջեւ։ Այս անգամ Կրէն-Իսդրըն էր որ պարանը դրաւ։ Բայց ամէն բան ծագում առած էր Ակամէնոնի և Նեկարայի նախաձեռնութենէ, և ասոր համար է որ Ռոպինսըն գերծ-ովակալին անունն անրաժան կը մնայ ընդծովեայ հեռագրին պատմութենէն։

ԱՍՏԼԱՆՏԵԱՆ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼԸ

Այս օրերս Անգլիոյ մէջ մեռաւ Ռոպինսըն գեր-ծովակալը, որ, ոչ միայն քաջարի պինուորական էր և Խրիմի ու Զինաստանի պատերազմներուն մասնակցած, այլ եւ խառնուած էր դարուս էն մեծ դէպքերէն մէկուն, այն է նոր և հին աշխարհի միջեւ ընդծովեայ հեռագրութեան հաստատումն։ Ինք հրամատարն էր Ակամէնոն նաւուն, որ անհամար դժուարութիւններէ յետոյ յաջողեցաւ իրագործել ձեռնարկ մը որ շատերու անհնարին երեւցած էր։ Իր մատուցած ծառայութիւնը ոչ միայն իր երկրին, այլ համբերէն աշխարհի օգտակար եղաւ, ասոր համար կ'արժէ յիշել այդ ձեռնարկին հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը։ Դեր-ծովակալ Ռոպինսըն, այն ատեն հրամատար, արտասովոր յամառութիւն մը, անխախտ կամք մը ցոյց տուաւ։ Երդուած էր յաջողիլ, և արդարեւ յաջողեցաւ, ոչ առանց դժուարութեան սակայն։

Այսքան շատ դիւրին բան է Եւրոպայէն Նիւ-Եորք զրկել հեռագիր մը որ համեմատապէս շատ տուղ ալ չէ։ Բայց այսպէս չէր 1858 թուականին, յորում կատարուեցաւ Անգլիոյ և Ամերիկայի միջեւ առաջին հեռագրաթելն հաստատելու փորձը։ Յաջողութիւնը տարակուսելի էր, որովհետեւ նուազ մեծ հեռաւորութեանց համար եղած փորձերը՝ ընդծովեայ հեռագրաթելերու համար՝ ապարդիւն մնացած էին։

Ուրեմն յիշեալ թուականին, Ատլանտեանէն, այսինքն ուրեմն հարիւր մղոն տակ հեռագրաթել անցընելու գաղափարը պարզապէս յանդգնութիւն էր, որ ձեռնարկեց մարդերն անգամ կը յուսահատեցնէր։ Դեռ քիչ առաջ հաստատուած էր ընդծովեայ հեռագրաթել Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։ Բայց ի՞նչ անյուր դժուարութեանց բախած էր անգլիական այն գծին հաստատումը որ կնացնէր Օմանի ծովածոցէն, կարճեցնելու համար յարաբերութիւններն ընդմէջ Հնդկաստանի և Անգլիոյ։

Այս և յարակից պայմաններուն մէջ, որոնք քնաւ քաջալերիչ չէին երեւնար. ամերիկացի միլիոնատէր մը, Պ. Սիրուս Ֆիլտ, որ իր միլիոններն աղէկ գործածել գիտէր, միտքը դրաւ փորձել այս ձեռնարկը որքան ալ ահպին ծախք երթար. դրամագլուխը պատրաստ էր։ Մինակ հեռագրական գիծը, հինգ հարիւր երեսուն հինգհազար միլիոն մեսգան միլիոնայուրեամբ, հինգ միլիոն ֆրանքի ծախք մը կը պահանջէր։ Պ. Սիրուս Ֆիլտ իր անձնական քսակէն տուած էր այս գումարին կէսը։ Բայց ստակը կը բաւէր։ Անյաղթելի արգելքներու չպիտի բախէին ձեռնարկուները։ Եկեղեցական բարդի մը կոստանքը ուժ պիտի ունենա՞ր այդքան մեծ միջոց մը անցնելու ծովերուն մէջէն։

Ահա թէ ինչպէս գործի ձեռնարկուեցաւ։ Ամերիկա և Անգլիա իրենց միջեւ բաժնեցին զայն։ Պարանին կէսը բեռցուեցաւ Ակամէնոնի վրայ, որուն հրամատարն էր Սըր Ռոպինսըն, իր վարելիք գործին նկատմամբ խանդավառութեամբ լեցուն. միւս մասը բեռցուեցաւ ամերիկեան Նեկարա փրենկարի վրայ։ Ազատնաւերի այս խուզարկուներուն հաւատքը որքան ալ մեծ ըլլար, չէին կրնար յուսալ որ առաջին անգամէն պիտի յաջողէին։ Դիտէին թէ իրենց աշխատութիւնները տաժանելի եւ դժուար պիտի ըլլային։

—Առաջին անգամ մը չյաջողիլը, ըսաւ Լորտ Բարլայ՝ Ակամէնոնի մեկնումը ողջունած պահուն, վերջնական յաջողութեան օրէնքն ու պայմանն է։ Բայց ես վստահ եմ, պիտի յաջողին։

Պարանն առաջին անգամ ջուրին մէջ մարճուելուն դէպք մը պատահեցաւ. խզուեցաւ, բայց նորոգեցին։ Երկու օր ետքը նորէն ըրին, և անանկ դժբախտ պարագաներու մէջ որ յաջողութիւն անհնարին էր։ Հարկ եղաւ Անգլիա դառնալ։ Բայց երկար շտեւեց այս։ Ռոպինսըն հրամատարը ուրիշ դրութիւն մը յղացած էր, որուն համեմատ Ակամէնոնը և Նեկարան այս անգամ իրարու հանդիպեցան Ադրանտանի մէջտեղ։ Պարանը կցուեցաւ և իւրաքանչիւր նաւ սկսաւ քաշել իր ունեցած մասը, մէկը դէպ Իզլանտա երթալով, միւսը դէպ ի Թէզ-նէօվ։

Երեւակայեցէք գործողութեանց դժուարութիւնները՝ Ակամէնոնի հրամատարին տեղեկագիրներէն, որք սակայն կ'ամփոփուին. քանի մը քիլոմէթր անդին, պարանը զոր կը կրէր Նեկարա, խզուեցաւ. նաւերը նորէն իրարու մօտեցան, երկրորդ յաջողումի մը կատարեցին ու դարձեալ ճամբայ ելան։ Մերթ թելին հաղորդակցութիւնն ստուգելու համար, մէկ նաւէն միւսը հեռագիր մը կը ղրկուէր։ Վախնան քիլոմէթր անդին, կը դիտուի որ երեքարական բարդին հոսանքը այլ ևս չանցնիր։ Նաւերը նորէն իրարու կը միանան, կը փնտռուի պակասութիւն ունեցող տեղը, պարանը կը նորոգուի և վերըստին անսահման պարանը թող կը տրուի։ Այս անգամ ամէն բան լաւ կերթայ. աւելի քան երկու հարիւր քիլոմէթր կը յառաջանանք, յեսոյ անգամ մը ևս հոսանքը կը դադրի անցնելէ։ Պարանը խզուած էր։»

Նորէն ստիպուեցան նաւահանգիստ դառնալ։ Մեծ քանակութեամբ պարան կորսուած կը մնար ծովուն խորը։ Ուրիշներ պիտի վճռէին։ Երկու նաւերը ամիս մը ետքը ժամադիր եղան իրարու։

Աւելի փորձառութիւն ձեռք բերուած էր, և հակառակ իր ձախողումներուն, Ռոպինսըն հրամատարը ամեն ատենէ աւելի վստահութիւն ունէր։ Այն մարդերէն էր որոնք բանէ մը չեն վհատիր։

Ակամէնոն նորէն ճամբայ ելաւ, ու Նեկարային միացաւ։ Նոյն միջադէպերը կրկնուեցան, այլ նուազ ծանր։ Վերջապէս, շատ դժուարութիւններէ յետոյ, գործողութիւնը կատարեալ ապէս յաջողեցաւ։ Երեւակայել նուազները յուզումը։

1858 օգոստոս 18 ը պատմական թուական է։ Այդ օրն էր որ առաջին հեռագիրն անցաւ ընդ մէջ Եւրոպիոյ և Ամերիկայի։ Պ. Սիրուս Ֆիլտ քաշեց զայն. «Հին ու նոր աշխարհները միացան հեռագրական հաղորդակցութեամբ մը։ Փա՞ռք Աստուծոյ, խաղաղութի՞ւն մարդկան։»

Վիքթորիա թագուհին պատասխանեց։ Ռոպինսըն հրամատարը կը կարծէր թէ լիապէս պիտի կրնար վայելել իր յաջողութիւնը։ Բայց դեռ չէր վերջացած իր տաժանանքը։ Տասն օր ետք հաղորդակցութիւնները մէկէնիմէկ ընդհատուեցան։ Կարեւոր բարեկարգումներ կը պահանջէին պարաններէ։ Նոր հետազօտութիւններ, նոր աշխատութիւններ։ Իսկապէս 1866 ին էր որ հեռագրական հաղորդակցութիւնները ապահովուեցան Ամերիկայի ու Եւրոպայի միջեւ։ Այս անգամ Կրէն-Իսդրըն էր որ պարանը դրաւ։ Բայց ամէն բան ծագում առած էր Ակամէնոնի և Նեկարայի նախաձեռնութենէ, և ասոր համար է որ Ռոպինսըն գեր-ծովակալին անունն անրաժան կը մնայ ընդծովեայ հեռագրին պատմութենէն։

ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻ ԵՒ ՏԱԹԵՒԱՑԻՔ

Այս ծանօթ նիւթին վրայ, երուսաստաղեմէն, հմուտ եւ ժուռնաս եկեղեցական մը ուղղած է մեզ հետեւեալ եր'լրոյ յօդուածը.

Աբէ-Լէյի 3542, 3543 և 3552 թուոց մէջ «Սամուէլ Երէցոյ յօդուածները, որք Լամբրոնացիի տօնելութեան խնդիրը պաշտպանելու համար գրուած են՝ գլխաւորաբար հիմնուած մեր ՌՃՀԱ թուէն ի Պոլիս տպագրուած տօնացոյցին վրայ, ստիպ տուին ինձ հաւաքել և աչքէ անցընել առաջին տպագրութենէն մինչեւ մեր օրերը տպուած տօնացոյցները ու այս եղանակաւ աւելի ևս պարզել վիճաբանութեան առարկայ եղող Սրբոց տօնելութեան իրընդիրը։

Մեր տօմարական ՌՃԾ—1150 թուականէն մինչեւ մեր օրերը, կամ 194 տարիներու ընթացքում՝ տօնացոյցը, թէ՛ ի Ս. Էջմիածին, թէ ի Պոլիս և թէ յԵրուսաղէմ տասն և չորս անգամ տպուած է։ Տասն և չորս տիպ տօնացոյցներէն միայն 1855 Միւհէնտիսեանի և 1870 Գաֆֆիեանի տպագրածները չը յաջողեցաց ձեռք բերել. իսկ միւսները ամբողջ ձեռացս տակ ունիմ, զորս յառաջ կը բերեմ տպագրութեան թուականներու կարգաւ։

1. Տօնացոյց և Ա-Էպոքրատնացոյց «ի թուին ՌՃԾ.ի Կոստանդնուպօլիսս։ Ցիշատակարանէն կ'երեւի, որ տպագրողն է Սարգիս անուն «ի Հայրապետութեան տեառն Նահապետի ամենայն հայոց Կաթուղիկոսի. և առաջնորդութեան Սրբոյ Երուսաղէմի Տեառն Մինասայ և Պատրիարքութեան մայրաքաղաքին Կոստանդինուպոլսոյ Աւետիք վարդապետի։ ի թուականիս ՌՃԾԱ. յամենեան մայիսի։

Արդի տօնացոյցներուն հետ ամենաթերեւս բաղդատութիւն մի, նշանակելի բաւական մեծ ու փոքր տարբերութիւններ յառաջ կրնայ բերել, որ մեր նպատակէն արտաքոյ լինելով՝ զանց կընեմ։

Այս տօնացոյցը իւր ժամանակին ընդունուած կարգին համաձայն տօնք, ընթերցուածք և շարականք դնելէն զատ՝ մէն մի աւուր պատկերին գլուխը՝ նստարդիր Յայսմաւուրքաց վկայաբանութիւնը ևս գրած է հռովմէական ամսաւուրով, և արդարեւ ըստ ցուցման «Սամուէլ Երէցու» բանալով յուլիս 17 ը, որ գինի Հոգեգալստեան վեցերորդ կիւրակէի գլուխը կ'իյնայ, կը կարդանք Աթանասիոսեայ Եպիսկոպոսին եւ Նեքսէսի Լամբրոնացւոյն», բայց յայտնի է թէ՝ մեր Եկեղեցին Սրբոց տօն չը կատարեր կիւրակէ օրերը. իսկ եթէ առարկուի, որ շաբաթ աւուր կը վերաբերի արդէն այն օրը տօն է Սրբոց Առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի։ Մարտի Ժ.ին ալ Գրիգոր Տաթեւացին գրած է, որ Մեծի Պահոց երրորդ շաբաթու ուրբաթ օրը կ'իյնայ։ Ես չեմ իշխեր ըսելու, որ Սամուէլ Երէց անդիտակ լինի, թէ մեր Եկեղեցին չը չփոթեր Յայսմաւուրքաց կարգը՝ Տօնացոյցի յիշատակած սրբոց հետ. և եթէ շատ ու քիչ հետաքրքիր լինինք վկայաբանուած, կամ վարքագրուած սրբոց՝ պիտի տեսնինք շատ անճանաչ ու խորթանուն սուրբեր, զորս եկեղեցին չը յիշեր։ Մեր այս տողերը սխալ կարծիք չը տան, թէ մենք ընդդէմ ենք Լամբրոնացւոյ յիշատակութեան։

Մեծի-Պահոց չորրորդ շաբաթի տօնը աչքէ անցընելով՝ կը գտնենք միայն Երուսաղէմի Յովհան հայրապետը, Տաթեւացի և Որոտնեցի չը լլալէ զատ՝ Յովհան Օձնեցին ալ չը կայ. չը գիտեմ, արդեօք տպագրողի բմահաճո՞ւյքը այդպէս ուզած է, թէ իւր ձեռքն եղած ձեռագիր օրինակին մէջ այդպէս գտած եւ դրած է։ (Մտադիր եմ ուրիշ յօդուածով ձեռագիր տօնացոյցներու բաղդատական պատկերը տալ)։

Թարգմանչաց տօնը՝ զինի Վերափոխման չորրորդ կիւրակէին հետեւող երկուշաբթի օրը դրած է առանց Լամբրոնացւոյն։ Իսկ օրուան սկիզբը՝ ըստ Յայսմաւուրքի՝ սեպտեմբեր ԺԱ. Մանո-լեկայ։ Միթէ կը տօնի՞նք Մանուչակը։

Զ. Սկզբը, առանց անուան, մաղթանք մի կայ առ բարերարն Աստուած, սկսած գործը ի կատար հասուցանելու համար. երկրորդ էջէն կը սկսի բաւական ընդարձակ յառաջաբանո-նիւթ պօնացոյցիս. որով է միջի այլոց կը յայտնէ, թէ Լուսաւորչը կարդած էր, որ ամէն կիրակի Քրիստոսի Յարութիւնը տօնուի և շաբաթ օրերը սրբոց յիշատակը։ Այս կանոնը կը հաստատեն նաեւ Նիկիոյ երեք հարիւր տասն և ութն հայրապետները, բայց Եփեսոսի Ժողովը կը խոխտէ զայս, և կը սահմանէ, որ ո՛չ միայն շաբաթ օրերը, այլ ա՛ր օրը որ պատահի իւրաքանչիւր սուրբի նահատակութիւնը, նոյն օրը կատարուի, ինչպէս ունին ցարդ Յոյնք։ Յետ ժամանակաց, մեր վկայաբերը հայրապետը չառ աշխատութեամբ և շատ տեղեր չրջելով՝ կը հետախուզէ և կը գտնէ սրբոց պատմութիւնը և կը հաստատէ Հայոց Եկեղեցւոյ մէջ և անոնց տօներ կը սահմանէ, չորեքշաբթին եւ ուրբաթը զանց ընելով։ Բայց Հոգեգալստեան տօնը, զոր մենք ութն օր կը տօնենք, նա մէկ օր դրած էր, նմանապէս և Այլակերպութիւնը, որովհետեւ երկուշաբթի օրը ԻպոլէՊ-ոդի վկայն յիշատակն էր։ Հարկաւ վկայաբերն ալ իւր ըրած այս կարգադրութիւնը ծանր նդովքի տակ փակած էր։

(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (57)

ԲԻԷՌ ՏԷԼՔՈՒՌ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

Պ. Բերնըլէն առանց բառ մը արտասանելու, ուժով սեղմեց երիտասարդին ձեռքը, այպէս նորէն հաստատելով իր կատարեալ անձնուիրութիւնը։ Էն լաւագոյնը, հօր մը անձնուիրութիւնը։

Մաքսիմ, յուզուած, փութաց հեռանալ ճաշարահէն, Պ. տը Լօնբրէի և Պ. Տիւշաթէլի ձեռքերը սեղմելէ յետոյ։

—Բայց, ըսաւ կոմը, իր ապագայ թոռան մեկնումէն յետոյ խօսքը հարցաքննիչ դատաւորին ուղղելով, ինչո՞ւ ձեր դէմքերը ատանկ երանգներ կը ցոլացնեն։

—Սիրելի Պ. տը Լօնբրէ, ես ընկերութեան մոլութիւններն ու պակասութիւնները դժբախտաբար աւելի կը ճանչնամ քան յատկութիւնները։ Թերեւս չհամաձակէի դաւիս ներկայացնել այս գիշերուան վտանգները. բայց վերջապէս անշուշտ աւելի աղէկ է որ այս փորձը տեղի ունենայ, քանի որ գայն կրել պէտք է տարաբախտաբար։

—Վտանգներու վրայ կը խօսիք, կ'երդնում որ բան մը չեմ հասկնար ձեր ըսածներէն։

—Աւելի աղէկ, վանդի եթէ իմ երթ կիւղներս իրանան, միշտ աւելի կանուխ պիտի իմանաք լուր մը որ անհաճոյ միայն կրնայ ըլլալ ձեզ։

—Բայց միտուընիդ բացատրեցէք։

Պ. Բերնըլէն չատացաւ գլուխն օրրելով։ Կոմը Նինան և տոքթորին նայեցաւ անոնց դէմքին վրայ ուրիշ բան չտեսնելով եթէ ոչ հաւանութեան երեւոյթ մը հարցաքննիչ դատաւորին արտասանած խօսքերուն։

—Բան մը չէ՞ք ըսեր, գոչեց այս վերջինին դառնալով։

—Ոչ, ըսաւ տոքթորը։ Փորձ մ'է զոր կը կատարենք. թող յաջողի, և ամեն բան յայտնի կ'ելլայ։

—Դէթ ձեր վստահութեան արժանի եմ՝ կացութեան տեղեակ ըլլալու համար։

—Սիրելի պարոն, պատասխանեց Նինա, հաւատացէք որ ձեր բարի փորձառութիւնը և ձեր ընտիր յատկութիւնները թանկագին աջակիցներ պիտի ըլլան մեզ։ Եթէ մեր երկիւղները ձեզ չեն հաղորդեր, պատճառն այն է որ չենք ուզեր ձեր վիշտերն աւելցնել։ Վասնզի գուցէ կը սխալինք, և այն դէպքերը որոնք կը վախնանք որ տեղի կունենան, յառաջ չգան։

—Սիրելի տիկին, ըսաւ Պ. տը Լօնբրէ կնամեծարօրէն, ամեն պարագայի մէջ կատարեալ ազնուական, կը բաւէ որ փափագ մը յայտնէք որպէսզի մառնամ իմ բոլոր պահանջումներս։ Ըսէք. ես կը խոնարհիմ։

Տիկին Մարիօն յուզուած, ձեռքերն երկնցուց ծերունիին որ յարգալից կերպով համբուրեց զանոնք։

—Լաւ ուրեմն, ոչ, բարեկամս, վանդի կը ներէք որ այսպէս որակեմ ձեզ, ըսաւ Պ. Բերնըլէն, դուք չատ բարեկիրթ մարդ էք, և ձեր զգացումներն այնքան փափուկ են որ այլ ևս ներելի չէ մեզ ձեզի չհաղորդել մեր երկիւղները։ Պիտի յայտնեմ ձեզ զանոնք։

Այդ միջոցին ծառայ մը ներս մտնելով ընդհատեց հարցաքննիչ դատաւորին բացատրութիւնները։

—Ի՞նչ կայ, հարցուց Պ. տը Լօնբրէ, անհամբեր։

—Օրիորդը կ'իմացնէ պարոն կոմին թէ ինք ու հօրաքոյրը պատրաստ են որահները երթալու։

—Լաւ, կուգամ։

—Ուրեմն սիրելի բարեկամս, ըսաւ Պ. Բերնըլէն տիկին Մարիօնի թեւը մտնելով, և ձերունիին մատնելով, եթէ կուզէք, ձեզ պիտի ընկերանք, և ճամբան պիտի բացատրեմ ձեզ մեր երկիւղներուն շարժառիթը։

Բազմութիւն կար ապարանքին սրահներուն մէջ, վանդի Պ. տը Լօնբրէի երեկոյթները կը փնտռուէին։ Մանկամարդ, գեղեցիկ և հարուստ աղջկան մը մեծ հարը չէ՞ր։ Թեւեւ երեկոյթը քիչ մը անակնկալ կերպով ծանուցուած ըլլար, բազմաթիւ անձեր ոչ նուազ փութկոտ գտնուած էին գալու. անոնց մէջ շատ երիտասարդներ կային։

Լէոնբրէ կոմսը և իր թոռը պատիւները կընէին։

Շնորհային Ալիս յոյժ գուարթ կ'երեւնար, թէեւ դիտող մը պիտի նշմարէր անոր դէմքին կծկումները որոնք գրէթէ անմիջապէս կը զսպուէին։

Տիկին Մարիօն ալ, որ առաջին անգամ ներկայ կը գտնուէր ապարանքին երեկոյթներուն, շատ աչքի զարկաւ իր գեղեցկութեամբը։ Պարերը կը շարունակուէին, երբ Պոնէօյ մարքիզն ալ երեւցաւ սրահներուն մէջ։

Բախտախնդիրն համարձակած էր նորէն գալ այդ ապարանքը, հակառակ Օրտը Լօնբրէի հանդէպ բռնած տարօրինակ ընթացքին։ կատարեալ ապէս համոզուած էր մանկամարդ աղջկան երկչոտութեանը, և կ'ենթադրէր որ իրենց խօսակցութեան գաղտնիքը պահած էր։

Երիտասարդը յոյժ զուարթ կ'երեւէր, և կարծես բնաւ չէր յիշեր այն մասնաւոր եղանակը որով տեսակցած էր օրիորդ տը Լօնբրէի հետ։ Բարձրագլուխ, խրոխտ կերպով կը քալէր, դէմքն հանդարտ, և մինչեւ տան տիրուհին ուղղուեցաւ իր մեծարանքը մատուցանելու։

Զայն տեսնելուն, Ալիս սարսուռ մը զգաց զոր դժուարաւ զսպեց։ Մարքիզը կը յառաջանար միշտ դէպ ի մանկամարդ աղջիկը, որուն առջեւ կեցաւ։

—Ներեցէ

Դ. ՏԱՐԻ. ԱՐՈՒՆՈՒԱՐ 22/3 ՓԵՏՐ. 1896

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ ՊԻՏԻ ՄԸ

Մեր արդի տնտեսական տագնապին մէջ, կարելոյ պէտք մ'ալ կուգայ կը ներկայանայ մեր առջեւ և անմիջական դարման կը խնդրէ։ Այլ և այլ քաղաքներու և գիւղերու մէջ, ուսանող մանկտին՝ հաղարներով՝ զուրկ կը մնայ կրթական անհրաժեշտ գործիքէ, դասագրքերէ և գրական կամ դաստիարակչական պիտոյքէ։ Աղքատութեան մէկ երեւոյթն ալ այս է։ Կրթական գործին մտիկ անձնաւորութիւններէ նամակներ կը հասնին գրաւաճառներու և մանաւոր անձերու՝ գրական պիտոյքներու չգոյութիւնը յայտնող։ Դիտ. Եղէկ, երբ կարտուն մը կը մտնէ, գրաւաճառը ինձ կարկառեց Բաքերդէ նամակ մը զոր նոյն պահուն ստացած էր։ Նամակագիր ուսուցիչը կը գրէ.

«Զիս ուղիղ նպատ խնդրել ձեզմէ ուտեստի և հագուստի. եւ կուգամ դիմել Ձեզ և հայցել որ դուք և ձեր բարեկամ միւս գրաւաճառք բարեհաճիք 500 կտոր չափ ընթերցութեան, քերականութեան և այլ դասագրքեր և դպրոցական պիտոյք ղրկել Բաքերդի ու գիւղերէից մանկտոյն, որ թափառիկ է վարժատեր և դասագիրք չունենալուն առթիւ։»

Ուրախաւիթ երեւոյթ մ'է որ կրթական գործը մոռացութեան չէ մատնուած։ Այս մասին շնորհակալութեան արժանի են գաւառացի ուսուցիչք որոց անձնուրիրութիւնը կրթական գործին համար դեր ի վեր է ամեն գովեստէ։ Անհրաժեշտ պէտք կայ՝ գաւառաց ուսանող մանկտոյն դասագիրք և գրական պիտոյք հայթայթելու համար հանգանակութեան ձեռնարկել։ Տարակոյս չունիմ որ գրաւաճառք, հրատարակիչք, հեղինակք, թղթավաճառք և բոլոր կրթասէր ազգայինք նուիրական պարտք պիտի համարին իւրաքանչիւրն իր կարողութեան չափով մասնակցիլ հանգանակութեան, նիւթով և գրաւոր։

Բայց ասի, փոքրով գիտենք թէ գաւառացի ուսուցիչք ո'ր ատենան հետաքրքիր և փափագող են Պոլսէն լրագիր և հանդէս ստանալու և ըստ կարի հաղորդ լինելու մտաւոր զարգացման։ Անոնք անկարող կը մնան բաժանորդագրին ղրկելու և թերթ ստանալու։ կը խնդրենք նաեւ կրթասէր ազգայիններէ՝ բաժանորդագրելի ի նպատ գաւառի ամենէն աղքատ ուսուցիչներու, կամ իրենց կարգացած թերթերը ղրկել անոնց։ Ասիկա մեծ ուրախութիւն պիտի պատճառէ անոնց։

Անոնք որ չունին դասագիրք կամ գրական պիտոյք, դրամով օգնելու են. վասն զի դրամի եւս անհրաժեշտ պէտք կայ՝ գրքեր գնելու։ գրքերու տնտուկները ղրկելու և լրագիրներու թղթատարական ծախքը չաթթէ չաթթ հոգալու համար։ Գործածուած դասագրքեր եւս սիրով կընդունուին։

Նուէրները կրնան ղրկուիլ Մարգարեան դրատունն ի Մերձաւան։

Մենք մեր կողմէն կը նուիրենք՝

360 հատ Նախադիտելիք բնական և բարոյական իրաց.
160 » Նախատ. Թուագիտութիւն
60 » Դպրոցական տետրակ
120 » Գրչակալ՝ գրչածայրերով
10 կտոր գործածուած գնդն. դասագիրք
10 տուփ քարէ գրիչ

Գրաւաճառ մը կը նուիրէ՝

1000 հատ Մանկանց գիրք
200 » Սիրուն Զբօսարան
50 » Ոսկեմատենիկ
100 » Մանկավարժական Քրոնիկն. Ա.
100 » » » Բ.
100 » Գեղեցիկ Զբօսարան

Կրթասէր ազգայնոց բարեսրտութեան վրայ վստահ, վասնզի եմք որ պիտի փութան տիպիկու ուսումնատենչ մանկտին և կրթութեան անձնուէր վարկները։

Ե. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

1896 Յունվ. 18

Քաղաքական կացութիւն

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՆ

Աւարիկ թարգմանութիւնն այն Յայտարարութեան զոր Մենելիք թագաւոր իւր հպատակներուն ուղղեց Իտալացիներուն դէմ.

«Ի կողմանէ Մենելիկի Երկրորդի,
Թագաւորին Թագաւորաց Եթովպիոյ,
առ Ժողովուրդն ի՝ բ.

«Լուարո՛ւք, լուարո՛ւք, Լե՛զ իւր լսողութիւնը կորանցնէ նա՛ որ թշնամին է մեր հաւատքին ու մեր հայրենեաց։

«Լուարո՛ւք, լուարո՛ւք, Լե՛զ իւր լսողութիւնը կորանցնէ նա՛ որ թշնամին է Տեառն մերոյ Մենելիքի։

«Լուարո՛ւք, լուարո՛ւք, Լե՛զ իւր լսողութիւնը կորանցնէ նա՛ որ թշնամին է կուսին Մարեմայ։

«Այս վայր, Աստուած դորձ բան մեզ պահանջեցիր զեզ։ Լեռներու թոյլ տուաւ մեզ հայրենի մեր թնամեաց և վերակալել մեր հարեան Արքերը։

«Շնորհիւ Աստուծոյ, ցարդ մեզ հետ եղայ, և եթէ սակէ եարը մեռնիմ և բաժնուիմ ձեզմէ, փոյթ չեմ ըներ։ զի մահկանացու ծնեալ ենք։ Բայց ցայսօր Աստուած հնազանդուց զիս, և յապոյին ես օգնական պիտի ըլլայ ինձ։

«Թշնամի մը ծովէն անցաւ, մեր սահմանագլուխները բռնաբարեց, կործանելու համար մեր հայրենիքն և մեր հաւատքը։ Հանդուրժեցի ամեն բանի, և չպիտի աւելի երկար ժամանակ բանակցեցայ՝ խնայելով մեր երկրին, որ վերջին տարիներուն այնքան վնասուած էր։

«Բայց թշնամին կը յառաջանայ միշտ, և մեր երկրներն ու մեր ժողովուրդները կը լանայ խլել մեզմէ։ Ա՛լ բաւական է։

«Օգնութեամբ Ս. Երրորդութեան, միտքս դրած եմ պաշտպանել մեր երկրին և զինու զօրութեամբ եւ ժղել այս յարձակում։

«Ոյժ ունեցողը թո՛ղ ինձ հետեւի, ոյժ չունեցողը թո՛ղ աղօթէ մեզ համար, և մեր ջանից յաջողութեան համար։

«Թո՛ղ Վոդատէրք (գաւառաց մէջ քաղաքներու և բերդերու պահպանութիւն ընող գործոն բանակը) համախմբին իմ բանակատը ի Ճիրու։

«Թո՛ղ Ֆանոնոնին (տեղային զինուորութիւն) աճապարանօք պատրաստեն իրենց պաշարները։ զի ամենքն ալ ի մասոյ զենքի տակ պիտի կանչուին իմ Շուտիրուս (կառավարիչ) կողմէ, դանդաղ նահանգաց մէջ։

«Թո՛ղ ոչ ոք եւ կենայ, թո՛ղ ամեն ոք քարէ իւր հայրենիքին և իւր հայրենի օճախն սիրով։ Իմ շուրջս կ'ուզեմ գտնել իմ բոլոր զօրքերս։ Լսեցէ՛ք։»

* * *

Ինչպէս այս Յայտարարութենէ եւս կ'երեւցուր, Մենելիք թագաւոր, մի կողմէ հաշտութեան առաջարկներ ընելով հանդերձ, միւս կողմէ Իտալացւոց դէմ պայքարն ամենայն սաստկութեամբ շարունակելու համար ամեն միջոց ի դործ կը ածէ։

ՌՈՒՍԻԱ. — Խմբագրեցաւ կայսերական Ուբազն որով կարգ մը բանտարկեալց և աքսորելոց ներում պիտի շնորհուի Զարին թագադրութեան առթիւ։ Այն բանտարկեալներու որք քաղաքական իրաւունքներէ զրկման դատապարտուած չեն՝ կատարեալ ներում կը շնորհուի. այն բանտարկեալք որք քաղաքական իրաւունքներէ զրկման և տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած են՝ պատժոյ տեւողութեան կիսովին զեղչի կարժանանան. դեղչուկներուն յանեալ տուրքերը կը շնորհուին. ինչպէս գլխաւոր տուգանքները դրոշմի և ժառանգութեանց տուրքի համար։ Սովորական յանցանաց համար ամեն տարագրուածներնը, որք ցարդ իրենց պատժատեղւոյն մէջ լաւ վարուած ըլլալու վկայագիր ստացած են, իրենց բնավայրերը դառնալու արտօնութիւն կը ստանան։

ՊՈՐԻՍ ԻՆԹԵԱՆԻՆ օրթոդոքս մկրտութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի Նախագահութեամբ Եկեղեցի Ամեն.Տ. Եոսիֆ Սրբազանին, որոյ Սոֆիա երեվալը ծանուցինք։ Սգոյլով վարչապետն, որ տակաւին իշխանութեան վրայ է, յայտարարեց թէ այս արարողութիւն տեղի պիտի ունենայ Երեքշ. ժողովոյ այն նստաշրջանին միջոցին որ կ'սաւարտի յունուար 30ին, ըստ Հ. Տ։ Այս մասը ժողովրդեան ծանուցանելու համար Պ. Սգոյլով շրջաբերականներ ղրկեց դաւառապետներուն։ Թուս կառավարութիւնն եւս՝ իբրեւ օրթոդոքս՝ պաշտօնապէս պիտի մասնակցի, կընտրի Սոֆիայի լրագիրը։

ՊԱԼԲԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Վիեննայէ կը հեռագրուի յունուար 31 թուով.

«Ֆերտինանտ իշխան հոս գտնուած պահուն ոչ ուսիք այցելեց։ Շնորհակ Սոֆիա դարձաւ։ Սոֆիայէ եկած պաշտօնական հեռագիրն, որ Պորիս իշխանին մկրտութեան հանդէսը կը ծանուցանէ, առանց Ֆերտինանտ իշխանին դիտութեան ղրկուած էր, որ կ'ուզէր այս մկրտութիւնը լոկ ընտանեկան առանձին գործ մ'ընել, և ոչ թէ հրապարակային և քաղաքական գործ մը։ Արդի պուկար վարչութեան դիրքը խախտած է։ Կամ Պ. Կրէքով և կամ Պ. Ռատոսլաւով պիտի ըլլայ նոր պետն վարչութեան։»

ԻՏԱԼԻԱ. ԵՒ ԵՐԲԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Վիեննայէ կը հեռագրուի յունուար 26ին.—«Ցեղասպան իտալեան դեսպան Նիկրա կոմսին Հռոմ երթալը շատ ուշադրութիւն դրաւեց հոս։ Որովհետեւ 1897 դարուն կ'սաւարտի Երբեակ Զինակցութեան պայմանաժամը, մի կողմէ կ'լսուի թէ Հռոմ կ'երթայ սոյն Զինակցութեան նորոգման վրայ խորհրդակցելու։ Բայց իրաւիկ անձեր կը հաւատան թէ դեսպանին Հռոմ երթալուն շարժառիթն եղաւ վերջերս Գերմանիոյ հետեւեալ ընթացքը՝ մանաւանդ Անգլիոյ դէմ։ Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար կոմս Կոլոխովսքի, Պ. Քրիսպի և Պ. Պլան շատ կը փափաքին համաձայնութիւն յառաջ բերել Պերլինի ու Լոնտոնի միջեւ, որով տեղի չթողուլ Երբեակ Զինակցութեան մէկ անդամին (Գերմանիոյ) գժտութեան Անգլիոյ հետ, զի թէ Աւստրիա և թէ Իտալիա Անգլիոյ հետ դաշնաւոր բարեկամութեան կապերով միացած են։»

ԴԵՐ-ԳՆԴԱՊԵՏ ԿԱԼԼԻԱՆՈՅԻ ԶՕՐԱԽՈՒՄԸ.—Շաբաթ իրիկուն հետեւեալ հեռագիրն եկաւ Հռոմէ.— «Զօր. Պարատիէրի կը հեռադրէ թէ Կալլիանոյի զօրախումբն, որ Դչ. (յունուար 10|22) մեկնած էր Մագալլէի բերդէն, ողջմբ հասաւ Իտալացի սպարապետին բանակեցաւ։ Կիրակի, բոլոր զօրախումբն հանդիսաւոր առած էր ի Նողերա։ Զօրախումբը կանոց կը քալէր, վիրաւորելոց փոխադրութեան համար։ Հիմայ ամենքն ալ ազատ են։ Հապէշք ոգնուաբար վարուեցան, մինչև բանակիացն ընկերանալով զօրախմբին, զոր կընային փճացնել վայրկենի մը մէջ։ Անհիմն է ուրեմն թէ այս զօրախումբ իբրև պատանդ վար դրուած ըլլայ։ (Տե՛ս այս աւուր Հեռագրաց մէջ։)

ՖՐԱՆՍԱ.— Կը յիշուի թէ Ֆրանսայէ փախաւ Պ. Տէրոզիէ՝ լրագրական գործիչ, որ Բանամայի Ընկերութենէն կաշառուած կամ այնպէս կարծուած 104 երեսփոխաններու և ծերակուտականներու ցուցակ մը հաղորդած էր Լ. Ֆոռնոն լրագրին։ Այս մարդուն փախուստն Երեսփ. ժողովոյ անցեալ Ը.ի նիստին մէջ հարցաքննման մը պատճառ եղաւ։ Վիճաբանութիւնն յարոյց Պ. Հիպաս, որոյ անունն ևս կար ցուցակին մէջ։ Մարդը զարմանք յայտնեց որ կառավարութիւնն անանկ մէկու մը թող տուած էր արդարութեան ձեռքէն փախչելու։ Զատիւոր հանրապետականներք մեղադրուած էին թող տալերնուն համար որ Արդն փախչի։ Արմատական վարչութիւնն ալ իւր մերդոնն ուզած է ունենալ յանձին Պ. Տէրոզիէի։ Այս մարդ փախչելէն ետքն յունուար 2ին Փարիզ փարձաւ և քանի մ'օր կեցաւ։ Ինչո՞ւ համար դեմ այն միջոցին Ֆրանսական ոստիկանութիւնը չբռնեց զայն։ Կսել է թէ Ֆրանսական լրագրութեան չափ ալ ոստիկանած է Ֆրանսական ոստիկանային վարչութիւնն», հետեւցուց Պ. Հիպաս, որ պահանջից թէ «պէտք է հիմնովին փոխել ոստիկանական պաշտօնեութիւնն, և այս սկզբունքն հաստատել նոր պաշտօնեութեան մէջ թէ ինք քաղաքականութեամբ պէտք չէ զբաղի, և չգործակցի այն խայտառակ մամուլին որ իւր չարաշահութեամբ, իւր զանգատներով ու ռեպորտներով կը խարամոտէ Հանրապետութիւնը։ կը յուսամ որ վարչապետ Պ. Պուրժուա պիտի կատարէ այն խոստումը զոր Երեսփոխանութեան ըլլալ՝ ոստիկանութեան հիմնական վերակազմութեան մասին։»

Պ. Միլիան, զինուոր-երեսփոխանը, խօսեցաւ վերջին տարիներու «դատական զուեշտներուն» վրայ, Բանամայական ու լրագրական գործերու առթիւ։ «Գիտեմ որ արդի նախարարութիւնը խոստացած է վերջ մը տալ այս աղտոտ հնարքներու։ Վարչապետը պէտք է արմատաքի բարեռքում մը մտցնէ. զի Հանրապետութիւնը պէտք է պարկեշտ ըլլայ, ապա թէ ոչ՝ տեւականութիւն չունենար։»

Պ. Պուրժուա պաշտպանեց ոստիկանութիւնն, ըսելով թէ Պ. Տէրոզիէ փախած էր արդէն երբ ձերբակալման հրամանագիրն եկաւ։

—23 երեսփոխաններ ու ծերակուտականներ դատ բացին Լ. Ֆոռնոի դէմ, իրենց անունը տեսնելով 104 ներուն ցուցակին մէջ։ Իրաքանչիւր դատ դատ տեղի պիտի ունենայ, սկսեալ փետր. 4|16էն։ Դիտելի է որ 104ներէն ցարդ 23ը միայն բողոք բարձին։

ՎԻՀԷԼԻՄ ԿԱՅՍՐ այցելեց Իտալեան դեսպանին ի Պերլին, և ուրախութիւն յայտնեց Կալլիանոյի զօրախմբին ողջմբ Պ. Պարատիէրիի բանակատն հասնելուն առթիւ։ կայսրը նաև խնդակցական հեռագիր ղրկեց առ Ումպերտ թագաւոր, փափաք յայտնելով պատերազմին շուտափոյթ և յաջող վախճանին համար։

—Անգլիա ևս խորհուրդ տուեր է Իտալեան կառավարութեան՝ շուտով լմնցնել պատերազմն Հապէշստանի մէջ, որպէս զի Իտալիոյ զօրութիւնը արամադրելի ըլլայ Եւրոպոյ մէջ։

ՕՐԻՆԱՍՏԱՆ.—Սթենացիք շատ հոգ կընեն իրենց քաղաքին մէջ հիւծախտին աւելնալուն համար։ Այս օրերս հրատարակեցաւ 1895ի ամբողջ մահացուցակն, յորմէ կ'երեւի թէ մէկ տարւոյ միջոցին Ամէնքի մէջ 3,104 մեռելներէ 387 ը կամ 100ին 12ը հիւծախտի զոհ գացած են։ Այս համեմատութիւնն ինքնին երկիւղալի չէ, բազդատմամբ Եւրոպոյ մեծ քաղաքներուն։ Երկիւղալին այն է որ հիւծախտ Ամէնքի մէջ անցանօթ էր 20—30 տարի առաջ, և անկէ ի վեր ահռելի կերպիւ ճարակած է։ Բժիշկները դայս կը վերագրեն ժողովրդեան աւելնալուն, և գիտութեան պահանջած ողջապահիկ և զգուշական միջոցներուն զանց առնուելուն։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՕԳՏ

Բարձրագոյն վարժարանի շրջանաւարտ մը, յանձն կ'առնէ երկրորդական վարժարաններու, մասնաւորապէս կեդրոնական վարժարանի մտից պնդումներն ներկայանալ փափաքողները պատրաստել։

Կուտայ նաեւ Հայ. Ծր. Դրականութեանց պատմութիւն եւ ուրիշ մասնաւոր դասեր տուն։ Դրամ։ մէջ։

4—4 Դիմել կեդր. Վարժարան

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՀՌՈՄ, 31 Յունուար.— Մենելիք թագաւոր, հակառակ իւր խոստման, Կալլիանոյի գնդէն տասն իտալացի սպայ իւրքով իբրեւ պատանդ վար դրաւ։ (Ասիկա պատասխան պէտք է ըլլայ Իտալացիներուն հապէշ երկու իշխաններն իրենց քով իբրեւ պատանդ պահելնուն։)

—Ումպերտ թագաւոր հեռագրով իւր խնդակցութիւններն հաղորդեց Պարատիէրի զօրավարին և Կալլիանո դերագնդապետին՝ իրենց և իրենց զօրաց աներկիւղ քաջութեան և հաստատամտութեան համար։

—Կալլիանոյի գունդն ի Մագալլէ ստատիկ նեղուած է ջուրի պակութենէ։ 25 օր չեն կրցած լուացուիլ։ Մենելիք կ'ուզեր բոլոր գունդն իբրեւ պատանդ վար դնել մինչեւ հաշտութեան կնքումը, բայց Իտալացի բանագնաց Պ. Տէլլէրի և Բարմաքոնէնի թախանձանաց զիջանելով արձակեց, միայն քանի մը սպայներ վարդնելով։

ՄՈՒԼԷՆ (Ֆրանսա).—Բանամայի գործին մէջ կաշառուած իբր թէ 104 խորհրդարանականաց ցուցակն հրատարակող Լա Ֆոռնոի դէմ երեսփոխան Պ. Ռապոլիէդի բացած դատն այսօր տեղի ունեցաւ։ Խմբագիրներէն միայն Պ. Ֆուլէվիլ ներկայ ըլլալով, դատապարտեցաւ ութօրեայ բանտարկութեան և տուգանքի։ Բացակայ տեսէրէն և այլք ի բացակայութեան չորս և հինգ ամսոյ պայմանաժամերով բանտարկութեան դատապարտեցան։

—Լա Ֆոռնոն ինքնապաշտպանութեան համար դատարանին առջեւ յայտարարած ըլլալով թէ յիշեալ ցուցակն հրատարակուած էր հաւանութեամբ արդի նախարարութեան, Երեսփ. ժողովոյ մէջ բողոք բարձին վարչապետ Պ. Պուրժուա, ծովային նախարար Պ. Լոքուա և երկրագործական նախարար Պ. Վիժէ։

ՀՌՈՄ, 1 Փետր.—Պ. Քրիսպի յայտարարեց թէ Իտալիա հաշտութիւն պիտի չկնքէ Մենելիք թագաւորին հետ մինչեւ որ իւր զօրքը այնպիսի յաղթութիւն մը չտանին որ մոռցնել տայ Իտալեան վերջին պարտութիւնները։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՂԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԽԵՄ. ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆԴԻ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆԻ

Հանգուցեալ Յակոբ էֆէնդի Նորատունկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ որ փառաւոր հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ երէկ Օրթագիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ, ազգային ամեն դասակարգերու կողմէ ցաւակցական արտայայտութիւններ եղան և խուռն բազմութիւն մը հետեւեցաւ դագաղին։

Եկեղեցական դասէն ներկայ էին՝ Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրը, Գեր. Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէքսեան, Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, Տ. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի, Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Խաչատեան, Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Երէցեան, Տ. Յակոբ Ծ. Վ. Աչտա, Տ. Գրիգոր Վ. Աբարեան և բազմաթիւ քահանայք։

Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Գէորգ Ծ. Երէցեան Հայրն, գնելով հանգուցեալի առաքինի ու գործոն կեանքը, բարեպաշտական, կրթական և այլ հասարակութեանց մատուցած ծառայութիւնները, թէ՛ աշխատութեամբ և թէ նիւթական նպաստներով, ժողովներու մէջ ունեցած մասնակցութիւնը և վարած ազգային պաշտօնները, որոնց վրայ առանձինն պիտի խօսինք վաղուան թերթով։

Յաւարտ դամբանականին, հանդիսաւորապէս դուրս հանուեցաւ դագաղն որուն ծոպերը բռնած էին՝ Վահ. Նուրեան էֆէնդի, Էլիաս էֆէնդի Զայեան, Գրիգոր էֆէնդի Թորոսեան, Ագն. Մկրտիչ էֆէնդի Էլեան, Սեպուհ էֆէնդի Տէմիրճիպաշեան և Գրիգոր էֆէնդի Սելիմիէֆճեան։

Դագաղին առջեւէն կը տարուէին հանգուցեալին ընտանեաց, ազգականներու և բարեկամներու կողմէ ղրկուած բազմաթիւ ծաղկեպսակներ, որոնցմէ երեքը նուիրուած էին Օրթագիւղի Թաղական Խորհուրդին, Ս. Թարգմանչաց վարժարանի և Ս. Հռիփսիմեանց վարժարանի խնամակալութեանց կողմէ։

Դիւղին չուկայէն, դագաղը դրուեցաւ քառաձի մեռելակառքի մը մէջ, որուն հետեւեցան յուղարկաւորաց մեծագոյն մասը կառքերով, և փոխադրուեցաւ Բեյրաթեւ, ըստ կանխագոյն կարգադրութեան, հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուէր Շիշլիի ազգ. գերեզմանատունը, սակայն Գասըմփաշայի Թաղ. Խորհուրդն և Թաղեցիք հանդարտով մը Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն խնդրած ըլլալով որ Գասըմ-Փաշայի եկեղեցւոյն մէջ ամփոփուի, որուն կառուցանողն եղած է Նորատունկեան Յակոբ էֆէնտին, Ն. Ամենապատուութիւնն յանձնարարած է Խառն ժողովին պարտ ու պատշաճ տնօրինել և գործադրել։

Հետեւաբար, դագաղն առժամաբար դրուեցաւ Բանկալթիի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ պահարանին մէջ։

Գասըմ-Փաշայի ազգայնոց այս ինքնաբեր առաջարկութիւնն որ ցոյց կուտայ հանգուցեալին արժանիքը, կրօնասիրական դգայուններն ու գործերը, նոյնքան պատուաբեր է նաեւ Գասըմ-փաշայի Թաղեցւոց և անդամ մը ևս կը հաստատէ թէ ազգը գիտէ արժանաւորապէս գնահատել և պատուել իրեն ծառայութիւններուն յիշատակը, նոյն իսկ երկար տարիներ հեռու։

Յաւարտ դամբանականին, Հանդուցեալին որդին, Ազն. Յարութիւն էֆէնտի Նորատունկեան, իր բարեխիղճ հօր մահուան և յուղարկաւորութեան առթիւ ցաւակցական և համակրական արտայայտութիւններ ընդունեց ամեն կողմէ։

* * *

Շաբաթ օրը, հանգուցելոյն մարմինը Բրինքիբոյի մէջ իր տունէն նաւամատոյց փոխադրուելէ առաջ՝ ուսկից հոգեմատոյցով Օրթագիւղ տարուեցաւ, հոգեհանգստեան կարգ կատարուեցաւ ի Ներկայութեան Նորատունկեանց տանէրէց Աբժ. Տ. Յովհաննէս Ա. քահանայի Մկրեան։ Մեծ-Կղզիի յունական երկու եկեղեցիներուն քահանայք՝ զգեստաւորեալ՝ դպիրներով մասնակցեցան այս արարողութեան եւ ընկերացան դագաղին որ հանդիսաւոր թափորով առաջնորդուեցաւ Յունաց երկու եկեղեցիներուն առջեւէն որոնց զանգակները կը հնչէին և որոնց առջեւ թափորը կանգ առնելով, Աւետարանկարգացուեցաւ։

Դիւղին ամեն ազգի հասարակութիւնը, մեծագոյն մասով յոյներ, հետեւեցան դագաղին, իւրաքանչիւր յիշատակի հանդուցելոյն։

Նորատունկեան գերդաստանն, Տէր և Տիկին Ազարեան էֆէնտի շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամեն անոնց, որք հանեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆԴԻ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցական զգացմունց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

Մատեհեան, Բէքճեան, Զօհրապեան, Տատեան և Աշեան ընտանիքը ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն

ԹԱԴԷՈՍ էֆ. ՄԱՍԵՀԵԱՆԻ

մահը, յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի երեքշաբթի 23|4 յունուար ժամը 5ին Բեբայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին, ուսկից հանգուցելոյն մարմինը պիտի փոխադրուի Շիշլիի գերեզմանատան Մատեհեան դամբարանը։

22 յունուար 1896
Բեբա

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հանգուցեալ Տիգրան էֆէնտի Գարակէզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, նորա սգակիր թոռն ու եղբաքը, փափաքելով նուիրատուութիւն մ'ալ խնամակալութեան ընել, հաճած են ուղարկել մեզ հազար (1000) դրուշ արծաթ դրամ, զոր սացանք խորին շնորհակալութեամբ։

Ի դիմաց Աղքատաց խնամակալութեան

Վ. Ա.ենոպոլ Ա.ենոպոլ
ՄԻՀՐԱՆ ԳՐԻՍԼԷ ՏՐ. Ս. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆ

Բեբա, 21 յունուար 96

Վերջին լուրեր

ՊՈՇՏՈՆԱԿԱՆԻ.—Իւրաքանչիւր առաջին ասոյեան տրուեցաւ Բ. Դրան թարգմանութեանց սենեկին դիւանապետ Բէֆիկ պէյի և Բիւրի կառավարչին օգնական Իսմայիլ պէյի ու ատիկանաց ժողովոյ նախագահ Հասան էֆէնտիի։

Իւրաքանչիւր ասոյեան՝ Վանայ նահանգին կուսակալի նորընտիր օգնական Ստեփան Մելիք էֆէնտիի։

Մերիմերանի ասոյեան՝ Մուսուլի նահանգին ոստիկան-զինուորաց գնդապետ Հիւսէյնի պէյի։

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. Դրան օտար թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բ. գրաքանկին պահեստի զօրաց հիւսիսարարդ զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիդ Շեվքեդ փաշայի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայսերական իշխանաց պարսկերէնի ուսուցիչ Մաղհարէտտին էֆէնտիի և չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Քրանսերէնի ուսուցիչ Ժաքօ էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Յունաց Պատրիարքարանին գործակատար Անտոն Իրիտաս էֆէնտիի և չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Թոխատի յունաց վարժարանին հոգաբարձութեան անդամներէն Էմմանուէլ Նոթարի ու Էվթիմէոս Սապունճաքի էֆէնտիներու։

Արհեստից շքադրամ՝ կայսերական իշխանաց գծագրութեան ուսուցիչ Վալորի էֆէնտիի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Աւստրիական դեսպան Պարոն Ֆոն Բալիչէ, շաբաթ օրը, Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վահ. Նամատարին հետ։

—Օտմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ եկէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՅՈՒՆՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.—Իմիրազ պատուանշանի ոսկի և արծաթ շքագրամները շնորհուեցան Յունաց Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոսի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ, շաբաթ օրը, Մաւրէի պաշտօնատունը գնաց և տեսակցեցաւ նախարար Վահ. Նազիֆ փաշայի հետ։

ԴՈՏԱԿԱՆ նախարար Վահ. Ապտիւրահման փաշա, որ բոլորովին ապաքինած է, երէկ ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։

ԻՄԹԻԱԶ պատուանշանի ոսկի շքագրամը շնորհուած է Սամսոն նախկին իշխան Բօսլաքի Յոթիատի պէյի։

ԵՐԿԱՔՈՒՂԻՐ.—Սիւէզի ջրանցքին նախկին ճարտարապետ Պ. Բօթտա կայս. կառավարութենէն մենաշնորհ խնդրած է Պարսկէն Պարտատ երկաթուղի մը շինելու համար՝ պայմանաւ որ ծախքն ու վնասն իրեն պատկանի և կառավարութենէն ոչ է երաշխաւորութեան գումար չպահանջէ։ Ընկերութիւնը՝ երկաթուղոյ կառանցոց երկեւեկած կայարաններուն մէջ, պիտի հաստատէ մթերանոցներ, կամուրջներ, քարափներ, թրամուէյներ, չուկաներ ու սպասաւորանոցներ, ինչպէս նաեւ ջուր պիտի բաշխէ։ Պ. Բօթտա արտօնութիւն կը խնդրէ մաքրելու Տիգրիսի և Եփրատի միջեւ գտնուած ճահիճներն և միանգամայն նախապատրաստութիւն ունենալ Մերիշատաց մէջ շինուելիք երկաթուղիներու համար, մանաւանդ Հասեքէրիէն ի Նէճէֆ Քէրպէլայի ճամբով։

ԲՐԻԶՐԷՆՏԻ (Մասաղբը) նորընտիր մետրոպոլիտ Տ. Տիմոթիոս մայրաքաղաքս եկաւ է։ Յառաջիկայ կիրակի օր Ֆէնէրի մայր եկեղեցւոյն մէջ արքեպիսկոպոս պիտի ձեռնադրուի և հետեւեալ օրն իւր պաշտօնատեղն պիտի ուղեւորի։

ՐԷՇԻՏ ՊԷՅ, օսմանեան նախորդ դեսպան Գուլբէնքի, մայրաքաղաքս եկաւ։

ՊՈՒԿԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Տիմիթրաքի մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

ԱՆՑԱՓԻՐ.—Երէկ, Բ. Դրան մէջ ի նիստ գումարեցաւ այն յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի խորհրդակցութիւններ կատարել՝ Կ. Պոլիս ժամանողներու անցագրերը քննելու եղանակին և մէկ մէկ զրաբերութեան տուրք առնելու խնդրոյն վրայ։

ՐՈՒՄԷԼԻի նահանգաց քննիչ յանձնաժողովն անցեալ կիրակի իրիկուն Տրամէն Սէլանիկ վերադարձեր է։

ՐԷՖԹԻՃԷի ՏՈՒՐԲ. — Վաճառականք ոմանք խնդրած էին որ Եգիպտոս տարուած ծխախոտներէ առնուած Բէֆթիէի տուրքը կամ ջնջուի և կամ զեղչուի, որպէս զի կարելի ըլլայ մրցել հիլլենական ծխախոտներու հետ։ Արդ, ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է որ այդ տուրք դանձուի մինչեւ տարւոյն վերջը և յետոյ հարկ եղածն ի գործ դրուի։ Արդէն այդ պայմանաժամի աւարտուն մէկ քանի ամիս մնացած է։

ՎԿԱՅՆԵՐ.— Դատական նախարարութիւնը Բ. Դուռնէն հրահանգ ուղած է այն գործողութեանց համար, որք պիտի կատարուին, երբ Հուզուգի դատի մը մէջ վկայ մը անձամբ չպատասխանէ եղած հրաւէրին։

ՖԻՈՒՄԷի (Աւստրիա) օսմանեան հիւպատոսը զրկած է այդ քաղաքին հինգ ամսեան՝ Ապրիլէն Օգոստոս՝ առեւտրական մէկ վիճակագրութիւնն, որ յանձնուած է ձեռնհաս պաշտօնատան։

ԵՊԱՐՔՈՍԱԿԱՆ պաշտօնագիր մը ծանուցած է կառավարական բոլոր պաշտօնատանց ու նահանգաց որ եղմտացոյցէն դուրս առանց արտօնութեան գումարներ չծախեն։

ՕՇԱՌ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունն հրահանգ խնդրած է Բ. Դուռնէն՝ վճառանիրերու կանոնագրոյն վրայ յօդուած մը աւելցնել՝ կրնէէի օճառներու նկատմամբ, որպէս զի անոնց կեղծերը չշինուին և անոնց վարկը պահպանուի։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական վարչութիւնը շրջան քննիչ մը անուանած է Պ

ՍԷԼԱՆԻԿ-ՄԱՆՍԱԴԸՐԻ երկաթուղոյ գիծերն, որք ձիւնով ծածկուած ըլլալով երթեւեկութիւնք չորս օրի չափ դադրած էին, մաքրուեր և կառամշոց երթեւեկութիւնք անցեալ երեքշաբթի օր սկսեր են։

—Սէլանիկի նահանգին մարդահամարի տեսչութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութեան մը համաձայն, բնակչաց ընդհանուր թիւն է 1,043,715։ 1310 տարւոյն կատարուած մարդահամարէն ի վեր՝ այսինքն տասներկու տարուան միջոցին՝ 77,407 հոգի աւելցած է։ Ընդհանուր բնակչաց մէջ հարիւր տարին անցուցած 30 անձեր կան։

ՏԷՆԷՐԻ Պատրիարքարանին մէջ առջի օրը ընդունելութիւնք կատարուեցան, որովհետև Տ. Անթիմոս Պատրիարքին քնտրութեան տարեդարձն էր։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան առաջին քարտուղար Գ. Պոլատի, որ հիւանդ էր, իտալական հիւանդանոցը փոխադրուած է, վիճակը ծանրացած ըլլալուն համար։

ԷՆԻԻԻՐԻԷՆ կը գրեն թէ քաղաքին մէջ ութատասը օր ձիւն տեղալէ յետոյ, հարաւային հովերով հալեր են։ Պիլէճիկի մօտ երկաթուղոյ ճամբան ձիւնով ծածկուած ըլլալով, կառամշոց երթեւեկութիւնք դադրեր են։ Էսկիշէհիրէն Էնիւրի՝ ճամբաները բաց են։

Նահանգին ներսերն ամէն կողմ առատ ձիւն տեղացած է։ Ճամբաները գոցուած ըլլալով Պաղատատի թղթատարը ուշացեր է։

ԱՆԱՏՕԼԻՈՒԻ երկաթուղեայ ընկերութիւնը արտօնութիւն խնդրած է շրջանային երթեւեկութիւն մը հաստատել Պոլսոյ և Հայասար-Փաշայի միջև։ Ծովային նախարարութիւնը, նկատելով որ ինք հոն կառաբարձ շրջանաւ մ'ալ պիտի հատատէ, մերժողական պատասխան տուած է այդ առաջարկին։

Պ. ՆԱԿԷԼՄԱՔԷՐՍ, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան դիմած է, որպէս զի մեծ օթէլներու ընկերութիւնն, որ կառուցած է Սիմմէր Բէյէն ու Բիւրա Բէյէր, օսմանեան անանուն ընկերութեան մը վերածուի։ Այդ ընկերութիւն օսմանեան երկիրներու մէջ օթէլներ ու շէնքեր պիտի շինէ ու շահագործէ և օսմանեան օրինաց պիտի հըպատակի։ Արտօնութեան պայմանաժամը եօթանասունհինգ տարի պիտի ըլլայ։

Ընկերութեան դրամագլուխը հարիւր հազար ոսկի է, զոր կը կազմեն հարիւր հազար բաժնեթուղթեր՝ իւրաքանչիւրը մէկ օսմանեան ոսկւոյ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷի վարչութեան շրջանաւերու թիւը՝ վերջերս գնուած երեք շրջանաւերով՝ վաթսունը ութի հասած է։

ԱՇՏԷՐԻՆ կուսակալ Բարձր Բեամիլ փաշան որդին՝ Ասիլ պէյ, որ Թիֆլիս կը տառապէր, անցեալ երկուշաբթի օր մեռեր է։

ԶԻՎԷՐ ՊԷԳ. — Դատական և կրօնական գործոց նախարարութեան կրօնական գործոց տեսուչ Զիվէր պէյ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՁՄԵՌԸ. — Իզմիրէն կը գրեն թէ նահանգին ներսերը ձմեռը խիստ սաստիկ է և հունձքերը վտանգի մէջ են։

ՊՈՒՖՐԷՆԻ օսմանեան նորընտիր դեսպան Բեազիմ պէյ մինչև որ իր պաշտօնատեղին ժամանէ, առաջին քարտուղարը գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ։

ՆԵՐՈՒՄ.—Մալաթիացի Մէհմէտ անուն մարդ մը, որ իբրեւ մարդասպան մահուան դատապարտուած էր և տասնըհինգ տարիէ ի վեր կեդրոնական բանտը կը գտնուէր, հիւանդոտ ըլլալուն համար ներման արժանացած է։

ԲՈՆԱՊԱՆԹԻՆԻՏԻ ՓԱՇԱ, օգնական Սէլանիկի կուսակալութեան, մէկ քանի օրէն իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՄԱՐՏԻՆ (Տիարպէքիր) գաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական Մէրճան Էֆէնտի, կ'ըսէ Հաֆկէֆլ, ապօրէն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալով դատաստանի պիտի ենթարկուի։

ՄՈՒՍՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան կողմէ զատրաստուած վիճակագրութեան մը համաձայն, եկամտական 1308 տարւոյն արտադրութեանց գումարն է 1,557,204,200 ղրշ. որոնցմէ առնուած մաքսատուրքի գումարն է 14 261,830 ղրշ։ Ներածմանց գումարն է 2.446 698.542 ղրուշ և մաքսատուրքն է 180.827,857 ղրուշ։

1307 տարւոյն արտածմանց գումարն եղած է 2,532,445.580 ղրուշ և մաքսատուրքն՝ 14,048,718 ղրուշ։ Իսկ ներածմանց գումարն է 2,455,493,888 ղրուշ և մաքսատուրքը 186,448,870 ղրուշ։

ՈՃԻՐԲ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ. — Առջի գիշերը, Պոլսոյ Թաքսա Դալէ թաղին մէջ, Հասան Զավուշ և Քեամիլ անուն անձինք կռուի բռնուեցան։ Հասան իր հակառակորդը գլխէն վիրաւորեց ծանր կերպով։

—Շաբաթ գիշեր, Իսիրնէ Քաբուի կողմը, խանուէճի Ալի կատակներ կ'ընէր մարդու մը հետ, երբ թեւը դիպուածով ատպակի մը զարնուեցաւ և դաստակը՝ երաքին վրայ՝ ծանր կերպով վիրաւորուեցաւ։

—Անցեալ գիշեր Գասըմ-Փաշայի կողմը քիւրտ Բաշիտ անուն մարդ մը վիրաւորուեցաւ մէջքէն։ Ոճրագործը փախած է։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ցոյց, Հարաշնտաս կը ծանուցանէ թէ չերամիզուութիւնը չորս-հինգ օրուան մէջ եւ առանց ցաւ զգալնել տալու 'ը դարմանի Նոր դրութեամբ մը։ Գասկածողներ կրնան վարքը փնտրել՝ բոլորովին ազէկնալէ յետոյ։ Իրեն դիմողները կը տարմանի Ղալաթիա, Սանտրթշըլար, Դարագաշ Ծիէլի դէմ 97 թիւ յամպաճիի խանութին վրայի սենեակը՝ ամեն օր ժամ 4 էն 10ը (Ը. Թ.) 75—80

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒ

Վերջացող չաբթուն առեւտրական հրապարակին վիճակը ոչ է բարեփոխում չը կրեր։

4000 քիլէ կարծր ցորեն հասաւ և ծախուեցաւ՝ Էսքիշէհիր ու Բուռսէյիի տեսակները՝ օքան 27½ փարայի։ 8000 քիլէ կակուղ ցորեն հասաւ և ծախուեցաւ 11-12 ղրուշի քիլէն, ըստ արժէքին։ Ագիմա ու Կիրքլարենէն 3000 քիլէ հասաւ ու վաճառուեցաւ։ 300,000 եգիպտացորեն ծախուեցաւ՝ արտածման համար՝ 17½ փարայէն սկսեալ։ 6000 քիլէ գարի՝ Եւրոպայի համար՝ 16½ փարայէն օքան։ Թեվֆի վրայ ընթացիկ գործեր եղան. կ'արժէ օքան 13½-14 փարայ։

Ալիւրներէն հասան 5000 պարկ Օտեսա, 3500՝ Վառնա և 1000 Մարսիլիա, որք ծախուեցան ընթացիկ գիներով։

200 պարկ լուբիա ծախուեցաւ՝ հարիւր օքան 116-118 ղրուշի՝ Օրտուի և Տրապզոնի տեսակները։ 200 պարկ սիսեռ վաճառուեցաւ՝ Բուռսէյիի տեսակ՝ օքան 42-45 փարայէն։ 840 պարկ սուսամ ծախուեցաւ, որուն 500ն՝ Եւրոպայի համար՝ 70-71 փարայէն օքան և 340ը՝ տեղական սպառման համար՝ 73-74 փարայէն օքան։

Բակլան, կանեփի ու խաշխաշի հունտի և կորեկի վրայ գործ չեղաւ, որոց արժէքն է 24-24½, 45-46, 53-54 և 35-35½ փարա օքան։ 300 պարկ կտաւատ ծախուեցաւ՝ Եւրոպայի համար՝ 41-42 փարայէն օքան։

Արտածելի նիւթերէն աֆիոնի և թիֆթիքի վրայ գործ չեղաւ։ 36 պարկ գաղի խէժ ծախուեցաւ, որուն 8ը՝ Նիկէտ, դիպին, 14⅜էն, 20ը՝ Գայսէրի, սպիտակ, 21⅜-22½ ղրուշէն օքան։ 171 պարկ դեղին ճէհրի ծախուեցաւ, որուն 19ը՝ Եզդատ 23⅜ ղրուշէն և 152ը՝ Զօրում 52-75 փարայէն օքան։ 100 պարկ գլտոր՝ Էրէյլի, օքան 55 փարայէն։

Այբդիներէն հասան 24 տակառ Ուլատոֆքա, որք ծախուեցան։

Գաղթականներէն 1500 պարկ խահուէ հասան, որոց 500ը ծախուեցան 11-13.50 օսմ. ոսկւոյ 100 օքան։ 4800 պարկ Թրիէսթէի շաքար հասաւ ու վաճառուեցաւ 101-102 ղրուշի, ըստ մարքային։ 500 պարկ ռուսական շաքար հասան ու ծախուեցան 90 ղրուշի։ Ռանկունի բրինձ չհասաւ և պատրաստ գտնուածներէն 2000 պարկ վաճառուեցան 87 ղրուշի։ Եգիպտական բրինձէն 700 պարկ հասաւ և ծախուեցաւ 70 80 ղրուշի։ 800 սնտուկ Ֆուանիէ մոմ հասաւ ու վաճառուեցաւ 54½-55 ղրուշի՝ սնտուկը։

Ռուսական քարիւղի վրայ ընթացիկ գործեր եղան՝ սնտուկը 32-32½ ղրուշի՝ ոսկին հարիւր ղրուշի հաշուով։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԷՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ
Հրատարակուեցան 50 եւ 51 թերթերը։
Վերջին թերթը կը հասնի
մինչեւ Soignenement բառը։
Բաժանորդագրութիւնը գոցուած է
Ուրամաքչիւր թերթը 20 փարայ
Դիմել ՊԱՂՏԱՏԷԱՆ ԳՐԱՏԱՐԱՆ, Պոլիս Սալրան
համար փողոց թիւ 14

Գաւառական լուրեր

ՊՕԼՍԻ, 14 յունուար

Տեղւոյս վիճակային գործերու անկարգութիւնն և անոնցմէ առաջ եկած եկեղեցական ու դպրոցական ցաւալի դէպքերուն ծայրայեղութեան հասնիլը կ'ստիպէ զմեզ հասարակութեան առջեւ պարզել ամէն ինչ որպէս զի ի միջի այլոց Առաջնորդարանն իմանալով զայնասկի՝ փութայ կարեւոր դարմանը չնորհել։

Պոլսի դէպքերուն սկիզբը թուականէս 5 տարի առաջ կսկսի, տեղւոյս Տ. Վարդան հօր մահուամբ, որ կրնամ ըսել թէ Պոլսի համար անտգիւտ քահանայ մ'էր. յետ այնորիկ, քահանայութիւնը անցած է ոչ-տեղացի ընտանեաց մը՝ որ կը զմինտրաբարձութեամբ քաղաքս եկած լինելով, իրենց քաղաքացի Մկրտիչ Աղանունի վարդապետին աջակցութեամբ յաջողած են յինքեանս ձգել քահանայութիւնը, երբ Պոլսոյ Տ. Վարդան քահանային վաղահաս մահուամբ շուարեալ՝ պատրաստ էր առանց քննութեան ընտրելոյն վարուց ու բարուց՝ ձեռնադրել տալ քահանայ, ով որ ըլլայ։ Քահանային ինչպէս լինելը հակընդեմուելու համար բաւական է իր ժամանակին դէպքերը ըսել։ Հինգ տարուան միջոցին դպրոցը տարի մը փակ մնալէ, յետոյ չորս տարուան մէջ ալ առանցքէն դասատուներ փոխուած են (Թող զմանկտիս), այլ եւս ընթերցողաց կը թողում վճիռ արձակելը։ Անձնական հակառակութիւններու առարկայ մը դարձած է սոյն տեղ դպրոցը. երբ քէն մ'ունենան ընդ միմեանս, անմիջապէս դպրոցը կը կրէ պատիժը կամ ժամանակ մը խանգարուելով, և կամ դասատուէն իսպառ զրկուելով։

Ուսուցիչ մը ժողովրդեան կողմանէ կանչուելով ի պաշտօն, երբ խղճի մտօք կատարէ իւր պարտքը, բնական է որ ժողովրդեան համարումը պիտի ստանայ, նոյն ատեն քահանան հրապարակ կը նետուի զրպարտութեամբ մը, և իրեն հետքանի մը համախոհներ գտնելով ռամիկ դասակարգէն, կսկսի ստորագրութիւն հաւաքել թէ մենք այս դասատուն չենք ուզեր, պատճառ—որովհետեւ քահանային փեչին տակը չէ մտեր, և խեղճ ժողովուրդն ալ ազիտաբար կուտայ զայն։ Ընդհակառակն երբ քահանան իրեն կամակից և միանգամայն ո՛և է գիտութենէ զուրկ դասատու մը գտնէ, կը յանձնէ նմա դպրոցը՝ իրեն տեսչութեան ներքեւ, յայնժամ քահանային հակառակողք դարձեալ ոտք կ'ելնեն իբր քահանայէն վրէժխնդիր դպրոցին վրայ յարձակում ընելու և այսպէս անվերջանալի կռիւներով կանգնի ժամանակը, ազգին մանկտին առանց բանէ մը օգտուելու, ի վերջոյ երբ քահանան կը տեսնէ որ Թաղ. Խորհուրդն ալ իրեն ձեռքնտու չլինիր իւր գործը յաջողցնելու համար, այլ եւս կը խորհի թաղականութիւնը կերպով մը հրաժարեցնել և առանց քուէարկութեան իրեն կամակից պտնուողները կոչել ի պաշտօն և զանոնք գործիք ընելով իւր ուզածը կատարել. այս կերպով հինգ տարուան մէջ, երկու տարի առանց Թաղ. Խորհրդոյ մնալէ գկրի, երկոյս ալ թաղականութիւնը փոխուած է. ներկայ տարւոյ թաղականութիւնն ալ առանց քուէարկութեան է. վիճակիս առաջնորդն առանց առարկութեան վաւերացուցած է, քահանան իւր ընթացքին մէջ բալմ մ'ելս յառաջացնելու նպատակով։

Թողունք թաղականութեան և քահանային միջև տեղի ունեցած ձանձրալի վէճերը որք առաջ կուգան իրաւունքի խնդիրներէն, միայն սա կը յաւելում թէ այսպէս մանաւանդ պատարագի և պաշտօններու իրաւունքէն եկեղեցին բոլորովին անման կը մնայ. քահանան է որ ուզածին պէս իր գրպանը կը լեցնէ ատակը, թող եկեղեցին ի զուր վատնէ իւրոն ու մանը։

Քահանան՝ ժողովրդեան շատին հետ կռուելէ դատ իւր եղբօր հետ ալ հրապարակ անելիք խօսքեր փոխանակած է, տարի ու կէս խուվար մնալով. այսու հանդերձ առանց խղճահարութիւնս կը պատարագէ ամէն տէրունական օրեր։ Պոլսոյ երկու հարիւր տունով առանձին հայոց թաղ մ'ունի, և այսքան հայութեան միայն մէկ հատ քահանայ կայ, պատճառ—վասն զի քահանան միշտ արկելքներ կը հանէ երբ ժողովուրդը պատրաստուի ուրիշ մը ձեռնադրել տալ, առանց մտածելու թէ երբ իրեն հիւանդութիւն մը պատահի ո՞վ պիտի հոգայ ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերը. պատարագի ժամանակ փոխանակ մէկի՝ 7—8 երգեցիկ երիտասարդներ ժողովրդեան մէջէն տեղաւոր կ'ելնեն քահանային կողմնակիցներէն, որոնց արարքն անհկարագրելի է։

Անհաւատիկ տարիներով երկարաձգուած բազմաթիւ վէճերուն համառօտ նկարագիրը, որուն անմիջական կերպով բարձումը կ'սպասենք վիճակիս Գեր. Առաջնորդէն։

ԳԱՋԻԿ

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ԸՆԴՈՒՆԱԾ ԱՄԱՆՈՐԻ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐՆ Բ.

Ալէքս Պրօթ 10 ղրուշ, Է. Թիրք 30, Այրի Տիկին Ժիւլ Լաքաղ 10, Տիկ. Տէօպէքա 20, Լուի Կամէ 60, Տ. Բէօլեան 20, Օր. Մարճանքա 5, Ա. Տէմճեան 5, Ոմն քարեսէր 10, Մ. Սարաֆիմիաէս 5. Կ. Տէրվիշեան 20, Սրուանդ Հէքիմեան իւր ձեռագործ գեղարուեստ նկար մը շրջանակով, Տօքթ. Յարութ. Հէքիմեան 5, Տէր և Տիկ. Անտոն Մարաշլեան 100, Նուրիճան Պրուսա Նարբսեան 20, Օր. Ա. Իշխանեան 40, Օր. Ս. Տէրտէրեան 20, Կ. Գարամանուկեան կաթնավաճառ՝ սեր և 10. Սրմ. Եահանկիրեան 5, Պող. Գաղարճեան 10, Բեթրաքի Սօղանօղլու գրավաճառ 10. Այրի Տիկ. Մ. Լուիֆեան 7, Յակ. Օրագեան 10, Տէր և Տիկ. Հաճի Բօսթի 40, Մուսթաֆա 5, Սիւլէյման 5, Հաֆըզ Մէհմէտ 5, Հիւսէյին 5, Նուման 5, Օմերոս 5, Յակ. Շապանեան 5, Նուվանի 5, Տէր և Տիկ. Ռ. Ռափայէլեան 30, Օր. Մ. Ռափայէլեան 10, կր. Մարքմանեան 20, Օրք. Ր. և Փ. Մանիսալեանց 10, Ազնիւ Բէհճեան 10, Սակաղ Պասմաճեան 10, Տիկ. Գալանթարեան 5, Այրի Տիկ. Ն. Եաղլըգճեան 20, Այրի Տիկ. Թ. Եաղլըգճեան 10, Հայկ Եաղլըգճեան 2, Մարտ. Բուրուճեան 5, Տէր և Տիկ. Թորոս Տէմիրճեան 40, Պետրոս Տօնճեան Պոլիս 20, Բարեսէր ոմն Պոլիս 10, Մարտիրոս Զաքարեան Պոլիս 10, Տէր և Տիկ. Գ. Տէմիրճեան 20, Տէր և Տիկ. Ա. Խնդամեան Իւսքիւպ 216, Մխիթար Յերվիչեան Սէլանիկ 108, Տօքթ. և Տիկ. Գ. Տուզպէեան 40, կր. Ս. Օտուենճեան 20, Էօմէր Ֆէվզի 1 Ալպամ. Աշիլ Էվիէնիթաս 1 գեղարուեստ սակաւ, Պանք Օթոման 150, Ժողէֆ Մանճառ 10, Տօքթ. Բ. Էքսնօմիտես 20, կր. Հանէսեան 5, Տէր և Տիկին Բ. Գարահանեան 25, Տէր և Տիկ. Բենիամին Պալճեան 20, կր. Փապուճեան 20, Մեկրոն Պալթեան 30, Մաքսուտ Ֆէրմանեան 10, Մարտիրոս Ֆէրմանեան 20, Ստեփան Շէվքեան 10, Յովհ. Պոտուրեան 20, Աբր. Բարահանեան 27, Մարտ. Ժամկոչեան 20, Յովակիմ Բալեօնեան և Ընկ. 10, Տօքթ. Կար. Օհանեան 20, Մ. և Մատ. Պաթիւս 20, Սամ. Գ. Վարժապետեան 20, Վ. Յ. Մարթեանս 20։

Ամանորի առթիւ, հաստատութեանս պատասխարելոց ի նպաստ, տնօրէնութեանս զրկուած նուէրներուն առաջին ցուցակը, ի սրտէ շնորհակալութեամբ կը հրատարակեմ. իւրաքանչիւր բարերարի մասնաւոր յաջողութիւն կը մաղթենք այս նոր տարւոյս մէջ, և կը խնդրենք որ բազումք եւս հետեւին վերոյիշեալ բարերարաց օրինակին։

Տնօրէն
Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Պրուսա, 12/24 Յունվ. 1896

ՏՕՔԹՈՐ ԶՕՔԱԼԱՍ

Մասնագէտ բժիշկ երկու սեռէ ծննդական հիւանդութեանց եւ վիրաբոյժ

Եւրոպայի մէջ ծննդական գործարաններու հիւանդութեանց ենթարկուողները ուշադրի մասնագէտներու կը վիմեն առանց ի նկատի առնելու խլ մը շաղաղաններու անիրանալի խոստումները։ Բերա, Թարլա Պաշի, Հալէպի փողոց, Թիւ 25 տունը հաստատուած ՏՕՔԹՈՐ ԶՕՔԱԼԱՍ որ Եւրոպայի մէջ մասնաւորաբար ուսումնասիրելով ծննդական գործարաններու հիւանդութիւնները, մեծ յաջողութիւն ըրած է այս ճիւղին մէջ, կը յայտարարէ որ ջերմամիզութիւնը ութը օրուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ առանց պահեցողութեան եւ առանց հիւանդին ցաւ զգացնել տալու։ Նոյնպէս նորանը մէնոտներով կը բժշկէ ամենաթին զարդիական ախտերը, անկարգութիւնը, սերմատոտութիւնը, եւ երկու սեռին ամլութիւնները եւ ուրիշ ծննդական հիւանդութիւնները։ Ամեն օր կը գտնուի իր վերոյիշեալ բնակարանը։ 1—15

Վարկպրան

ՂՍԼԱԹԻԱ, Յունվ. 22/3 Փետր. 1896

Անուանումն եւ Վճարեալ		Թուականը	Արժեթղթոց Անուն	Ընթացիկ Գիներ
	100	1881	Թնս. Սէրիա A	57 —
	100		» » B	32 20
	100		» » C	30 30
	100		» » D գոցուած	32 36
	400		» » D բացուած	32 39
	100		» » D միջօրէ	32 17
	100		գոցուած	102 —
Ֆր.	500	1870	Սամ. Պրն. բացուած	101 —
Սակ.	Վճար.		միջօրէ	108 —
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	— —
22	11	1869	Բրէտի ժէն. Թմ.	7 34
10	5	1872	Սօս. Թմ. տը Շ. է Վ.	3 33
140	140	1873	Լաւրիումի	45 —
500	300	1889	Անատոլուի (Բաժ.	695 —
500	500		Երկաթուղիք (Պրն.	245 —
20	5	1882	Թրամուէյ (Բաժ.	9 27
500	500		(Պրն.	490 —
500	200	1883	Ցամ. Ոնէժի	17 —
1.40	1.40	1892	Ցամ. Միկարէլա 6%	1 65
11	5½	1893	Ցամ. Ապահովագր. Ընկ.	5 30
500	500	1882	Զրի Ընկ. Տէրբոս	390 —

ՅԱԹԻԱՆՑ (Բրիտ.) Ոսկի ՎՐԱՅ	Ֆ. Ս.	Դրամ.
8 օրուան համար 1000 հատի	5	—
1 ամսուան համար	8	—
1 օրուան համար	1	50
Միջոց	—	25
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	1	32½

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՎՈՒՄՆԵՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Դրամ.	110	½
Փարիզ »	Ֆր.	33	85
Վիեննա 3 օրուան	Ֆիորր.	10	37½
Գերմանիա »	Մարք.	18	45

ՅԱԹԻԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի	Ֆր.	3 50
1 ամսուան համար	»	6 50
ԸՆԴԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ա. 100 դրշ.-ն		114 04
20 Ֆրանկնոց		57 29
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		197 20
Բրիմիզ		58 10
Ռուպի Մոկոպրամ		6 54
Մէճիտիէ		108 28
Ֆրանք արծաթ		102 —
Ծկնակոր		98 20
Տոկոս Դաւթեանոյ Սակարանի		6 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԱՅԻ 1 Փետր.			
Բոնսոլիտ Օսմ.	B Գնակ.	Ֆր.	— —
» »	C »	»	31 90
»	D (Բացուած	»	— —
	D (Գոցուած	»	21 30
Ռումելիի Երկաթուղի		»	110 —
Ռիքսրիզ		»	455 —
Մաքսային Պարտատոմսեր		»	481 25
Սամանիէ		»	413 50
Ռէժիի Բաժնեթուղթ		»	391 25
Պանք Օթոման (անանուն.)		»	565 75
Բանք Ֆրանսական 3%		»	102 60
» » 4½%		»	107 60
» Խոտական		»	54 70
Բրլսի Լիոնէ		»	380 —
Բրէտի Ֆոնսիէ		»	— —
Բոնդուան տ'Էսբրանյ		»	— —
Յունէզի Բաժնեթուղթ		»	— —
Եգիպտական Միացեալ		»	522 —
Շէք Լոնտոնի վրայ		»	35 220
ԼԻՐԵՍՏԱՆ 1 Փետր.			
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիորին			55 75
Ցամ. Ռէնտի		»	133 —
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 տես.			121 55
» Փարիզի »			— —
ԼԻՐԵՍՏԱՆ 1 Փետր.			
Բոնսոլիտ Օսմանեան	A Ա. Ռ.		57 —
» »	B »		32 75
» »	C »		20 87
	B (Բացուած	»	— —
	B (Գոցուած	»	20 65
Ցամ. Փոխ. 1891ի 4% (Երշխարեալ.			— —
» » 1894 3½% (Եզպ. Հիպոթ.			— —
Պանք Օթոման (Վնասարեալ)		»	12 65
Ֆլորինի Երկաթուղի		»	12 50
Միացեալ Եգիպտական		»	102 50
Ռուանենաշնորհնալ		»	— —
Անգլ. Բոնսոլիտ		»	107 93
Գուլպա. Փոխառ.		»	— —
» » Նոր 6%		»	54 75
Բանկ Հելլենական 5% 1881		»	26 50
» » 5% 1884		»	25 50
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս			25 370
ԳԵՐՄԱՆԻԱ 1 Փետր.			
Ցամ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք			— —
Ռումելիի Երկաթուղի		»	108 50
Անատոլի Երկաթ. 1/4 Գրեթէ.		»	— —
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս			20 395
» Փարիզի » 3 ամիս			— —
Ռուսական Երկաթուղի			— —

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY
ՀԻՄՆՈՒԱԾ է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԾԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings,
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Գահեստի դումար 1,372,875 »
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնք, ամեն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ և այլն, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։
ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փ՝ փագիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողները, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։
Ամեն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond Sellar & Cie.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Գալաթիա։ 427

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԹՈՒՔԻՆ ԴԱՐԴԻ Վ. ԵՆԱԵԼԻ, ԱՄԵՐԻԿԱՆ—ԱՄԱՄՆԱԳՈՐԾ
(Հաստատեալ յամիս 1852)
Նորագոյնագոյն գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ ակռէն մինչեւ վայրկենապէս կը լիցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակ, սուրբ, ցաւազուրկ, եւ զիտցիկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն՝ (ըստ տարիքի), ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Ամերիկեան» կոչուած քերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Ամրեցուցիչ դեղերու, եւ նորագոյնագոյն ատամներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Թիւ 396 Մեծ փողոց Բերա, (եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ձիշտ Զատուբենանց դէմ)։
Դարզիւղի յամանորդը կընան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Խրիսովելի փողոց ամէն օր։
Ե. Գ. Հաստատելու համար Եւրոպայ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբոյժներու՝ ժամեռները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիներին։ 410

ՏՕՔԹ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅՇ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
Վկայեալ Ֆիլատէլֆիոյ եւ Նիւ Եորքի համալսարաններէն, երեք տարի հիւանդանոցաց մէջ ծառայած, յեռ տասն եւ հինգ ամեայ փորձառութեան, իւր բնակութիւնը հաստատած է Բերա, Սագզը Աղաճ փողոց Թիւ 47 տունը, ուր կ'ընդունի հիւանդ ամեն օր ժամը 7—11. եւ երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ծրի կը դարմանէ իրեն դիմողները, իսկ շաբաթ օրերը ժամը 7 էն մինչեւ 9ը կը գտնուի Գալիս Քիւչիւքեան եղբարց դեղաքանը։ Կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, մանաւորապէս սրտի եւ կուրծքի եւ կը կատարէ ամեն կարգի վիրահատական գործողութիւններ։
457 6—78

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆԵՐԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ
ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՍԵՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Գլխաւոր արժէթղթերուն պարբերութիւնները յաջախորդներուս տրամադրութեան տակն են.
Ա. ՏԱՐԲԱ, Քամպիօն վիկնորդ, կ. Պոլիս։ 429

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.
Տ—ը շոգենաւը, նաւապետ Մաքքրմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։
ՍԿՈՒԻ ՄՕՌԻ ԶԳԱՆ ՕՇԱՌԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 մեպտ 1896
Պարոնայք Սկոտ և Պուսէն,
Ձեզի հետ սկսած 1ի գրելէ 31 մինչեւ այսօր, միշտ լաւ արդիւնքներ ունենալով մանկանց խուլերէն և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դեղերու մէջ։
Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյ և լաւագոյն պատրաստութիւնք միշտ նախամեծար համարուելու։ Մնամ ձեզի իւրաքանչիւրարար։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏՅՕ
Նախկին բժիշկ Սմանեան քանակին

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

33. Գալաթա փող. Յամ. Պանքային դէմ. 33
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
Վճարմանց դիւրութիւն

անմնարարութիւնը առանց ծախքի կը զրկուին մինչեւ տուն։ 233

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ

ԱՐԵՒՄԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
Ս. ԵՒԱՂՐԻԵԱՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1869
Ս. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
MARQUE DEPOSEE
Պէյ խան թիւ 10
ՄԱՍՆԱՁԻՒՂ
Օսմանեան գլխաւոր քաղաքաց մէջ
ՋԻՒՐ, ՋԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքաիա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 63,000,000 ֆրք.
1894ի հասոյթը 24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ 90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Գոլիս Ճէլալ Զէյ խան, թիւ 22, 23

Պոլսոյ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Մասնաճիւղ Զալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԷՊԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 32

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ռակ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի զոհսուց համար։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կամ ոչնչանք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մինչորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զիջասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Զալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻՐ 1892 ԾԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ 20 ՍԵՊՏԷՄԲԵՐ 1310

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

ՍԱՎՕՆ ՄԵՏԻՔԱՄԱՆԹԷՕ

ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԷԿԵԱՆ ԽԱՑԸՂԱՆԻ ՕՃԱՌ, անխուսափելի մորթի վշտիկներու, որքինի (թէմրէյի), եռբորի և մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻՐԻԷՕ՝ յոդային ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՈՐԱՔՕԼՕՒԻՒՄ ՏԻՏՈՒՆԱՔԻՒՆ՝ մորթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա ԼՈՒՍԻՏ ՖԷՆՆԻՔ, որ յանձնարարուած է իբրեւ պահպանող տարափոխիկ հիւանդութեանց, ինչպէս են քոլերա, նեխուկան տենդ։ Կը դարմանէ մորթի անկանոն արտաշնչութիւնները։

ՍԱՎՕՆ Օ ՊԻՐՕԼՕՒԻՒՄ ՏԻՏՈՒՆԱՔԻՒՆ՝ անդէկով պատրաստուած բուսատներուն տեղ կը բռնէ՝ մարմնոյն վրայ աճող միջատները ջնջելու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

VICHY

Միակ ճշմարիտ բաղդիչները

ՎԻՇԻ

ՆԵՐ

PASTILLES VICHY-ETAT

Որ մեծաչափ կնքուած տուփերով կը ծախուին ՊԱՆԱՆՑԻ, ՊՈՍԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆ

SWIFT

ԱՍՊԱՅԻՍԻԼԼԷՐ ՄԻԱՑՆ ԴՆԵՑԻՔ

որ շինուած է հռչակաւոր ՍՊԷՅՏ զինագործարանին կողմէ։ ՍՈՒԻՖԹ պիսիրլէքը ամենէն ծանօթն ու հռչակաւորն է։ Հաստատուն, վայելուչ, արագ, անմրցելի 1895ի նմոյշարանին մէջ առաջին մրցանակը շահած է։ Կը ծախսուի Նիքիթին էրպէլի քով, Գոլիս Պահէճ Բաբու Քիր. 2 և Ղալաթիա Մարմուտիէ փողոց Քիր. 22 ու 31։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր զործակալն է Սարաֆոլու տունը՝ Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, Բ. յարկ։ 366 80–80

ՄՈՍ

ՇՈՒՎԵՆԱԻԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լէվրէօ-լէ, Գոլոսոյ, ՄէլԷլէքական և Սէ- Տուվէ ՀՅԷ- բանող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոս
Բամէնս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	ՆէբՔիս	2400
Թէյպը	3000	Օսպրիս	2250
Քեանդուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
ՄարիՔիս	2500	Կիւլէն	1500

Մաքիօրիս յոգեկենալը, նաւապետ Պերաան, ամսոյս դէպ ի 25ին Լիվրբուլէն ասա կնպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻՖՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթոլ խան
ՃՃԷՑՄՍ ՄՍՈ և ԸՆԿ.
330 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ